

**IZVJEŠĆE
O REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA
OPĆINE LJUBUŠKI**

na dan 31.12.2014. godine

Broj: 05-10/15

Sarajevo, svibanj 2015. godine

SADRŽAJ

I.	NEZAVISNO REVIZIJSKO MIŠLJENJE	1
II.	IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA OPĆINE LJUBUŠKI	1
1.	Uvod	1
2.	Predmet, cilj i obim revizije	1
3.	Postupanje po preporukama iz prethodnog izvješća	1
4.	Sustav internih kontrola i interna revizija	2
5.	Proračun i izvješćivanje	4
5.1	Financijski rezultat	5
6.	Izvršenje proračuna	5
6.1	Prihodi i primici	5
6.1.1	<i>Prihodi od poreza</i>	6
6.1.2	<i>Neporezni prihodi</i>	6
6.1.3	<i>Tekući transferi i donacije</i>	7
6.2	Rashodi, izdaci i financiranje	8
6.2.1	<i>Plaće i naknade troškova zaposlenih</i>	8
6.2.2	<i>Naknade troškova uposlenih</i>	8
6.2.3	<i>Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge</i>	10
6.2.3.1.	<i>Izdaci po ugovorima o djelu</i>	11
6.2.4	<i>Tekući transferi i drugi tekući rashodi</i>	12
6.2.5	<i>Kapitalni transferi i izdaci za financijsku imovinu</i>	13
7.	Sudski sporovi	15
8.	Imovina, obveze i potraživanja	15
9.	Javne nabave	17
10.	Komentar	18
III.	REZIME DANIH PREPORUKA	19
IV.	PRILOG FINACIJSKA IZVJEŠĆA	1
1.	BILANCA STANJA NA DAN 31.12.2014. GODINE	1
2.	Godišnje IZVJEŠĆE o izvršenju Proračuna OPĆINE LJUBUŠKI za 2014. godinu	1

I. NEZAVISNO REVIZIJSKO MIŠLJENJE

Temelj za reviziju

Izvršili smo reviziju finansijskih izvješća (Račun prihoda i rashoda, Bilance stanja, Izvješća o novčanim tokovima, Izvješća o kapitalnim izdacima i financiranju, Posebni podaci o plaćama i broju zaposlenih, Godišnje izvješće o izvršenju proračuna) **Općine Ljubuški** na dan 31. prosinca 2014. godine i za godinu koja završava na taj dan i usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost rukovodstva za finansijska izvješća

Rukovodstvo Općine Ljubuški odgovorno je za izradu i fer prezentiranje finansijskih izvješća u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvješćivanja, tj. Zakonom o proračunima u FBiH, Uredbom o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH. Ova odgovornost obuhvata kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentiranje finansijskih izvješća koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i greške, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u danim uvjetima.

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentiranje finansijskih izvješća, rukovodstvo Općine Ljubuški odgovorno je i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, uključujući i odredbe zakona i propisa na temelju kojih su transakcije i iznosi objavljeni u finansijskim izvješćima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost izražavanje mišljenja o finansijskim izvješćima na temelju provedene revizije. Reviziju smo izvršili sukladno Zakonu o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06) i primjenjivim Međunarodnim standardima Vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI). Ovi standardi nalažu rad u skladu sa etičkim zahtjevima, planiranje i izvršavanje revizije na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijska izvješća ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objavama danim u finansijskim izvješćima. Izbor postupka je zasnovan na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvješćima uslijed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentiranje finansijskih izvješća, u cilju odabira revizijskih postupaka koji su odgovarajući u danim uvjetima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu općeg prezentiranja finansijskih izvješća.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvješćima, naša odgovornost je izražavanje mišljenja o tome jesu li finansijske informacije i transakcije, po svim bitnim pitanjima, usklađene sa odgovarajućim zakonskim i drugim propisima. Ova odgovornost uključuje provođenje procedura, kako bi se dobili revizijski dokazi o tome koriste li se sredstva za namjene utvrđene zakonima i propisima. Procedure uključuju procjenu rizika od značajnog neslaganja sa zakonima.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni, odgovarajući i da osiguravaju temelj za naše mišljenje.

Temelj za izražavanje negativnog mišljenja:

1. Općina Ljubuški nije izvršila popis imovine i obveza sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji, Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH, jer nije popisana sva imovina Općine, nije izvršen popis bveza i potraživanja po dobavljačima i kupcima, nije sačinjeno Izvješće o popisu imovine i obveza za 2014. godinu, pa samim tim nije ni donesena Odluka o usvajanju Izvješća o popisu od strane načelnika Općine. Zbog navedenog ne može se potvrditi iskazano stanje imovine i obveza u financijskim izvješćima Općine Ljubuški za 2014. godinu (točka 8. Izvješća).
2. Općina nije knjigovodstveno evidentirala obveze po izvršnim sudskim presudama temeljem duga prema tužiteljima: poduzeću „Nativa“doo Ljubuški 2.312.000 KM i poduzeću „Kerametal“Ljubuški 19.000 KM. Ovakvo postupanje narušava načelo točnosti i istinitosti, pouzdanosti, sveobuhvatnosti i pojedinačnog iskazivanja poslovnih događaja i nije sukladno čl.74. Zakona o proračunima u FBiH, što u konačnici utiče i na iskazani financijski rezultat (točke 5.1. i 7. Izvješća).
3. Ne može se potvrditi, da su ulaganja u objekte komunalne infrastrukture u iznosu od 917.873 KM (uspostavljanje vodovodne i kanalizacijske mreže, rekonstrukcija i dogradnja prečistača otpadnih voda), čije je upravljanje, financiranje i unapređenje djelatnosti u nadležnosti Općine sukladno Zakonu o načelima lokalne samouprave, pravilno iskazana na poziciji kapitalnih transfera, jer je ista trebalo, sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu u FBiH, evidentirati kao ulaganje u stalna sredstva na poziciji investicija u tijeku, do završetka investicije i donošenja odluke od strane Općinskog vijeća o statusu iste. Ovakav način knjigovodstvenog evidentiranja u konačnici utiče i na iskazani financijski rezultat (točke 6.2.5. i 6.2.3. Izvješća).
4. Za iskazane prihode ostvarene temeljem prirodne pogodnosti -rente u iznosu od 35.878 KM kao i prihode od naknada za uporabu cesta za vozila pravnih subjekata i fizičkih osoba u iznosu od 161.519 KM, Općina nije otvorila namjenske račune za prikupljanje prihoda kako je to definirano Zakonom o građevnom zemljištu i Zakonom o cestama u FBiH. Također nije osigurana kvalitetna evidencija prikupljanja i utroška navedenih sredstava, kao i sredstava temeljem naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, zbog čega se ne može potvrditi da su ista namjenski i utrošena (točka 6.1.2 Izvješća).
5. Tijekom 2014. godine nisu iskazani izdaci i obveze po neevidentiranim fakturama i izdaci i obveze prema uposlenim tekućeg perioda u iznosu od 281.399 KM a koji su evidentirani u 2015. godini. Istovremeno izdaci i obveze iz 2013. godine u iznosu od 128.505 KM iskazani su u 2014. godini, što nije sukladno članku 16. Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH, kao i članku 35. Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH koji se odnose na načelo modificiranog nastanka događaja, po kojem se obveze i rashodi priznaju u obračunskom razdoblju u kojem je obveza za plaćanje i nastala. Zbog navedenog ne možemo potvrditi da je financijski rezultat iskazan istinito i fer (točka 6.2.3.Izvješća).

6. Općina je tijekom 2014. godine, za prijevoz učenika vršila plaćanje prijevoznicima u iznosu od 501.641 KM sa pozicije tekućih transfera, samo na temelju ispostavljenih faktura, bez prethodno odabranog najpovoljnijeg ponuđača sukladno Zakonu o javnim nabavama BiH, sa kojim bi bio zaključen ugovor o obavljanju usluga prijevoza učenika tijekom 2014. godine (točka 6.2.4. i 9. Izvješća),
7. Ne može se potvrditi da su nabave usluga saniranja lokalnih cesta u iznosu od ukupno 453.996 KM provedene sukladno odredbama Zakona o javnim nabavama kojim nije dozvoljeno dijeljenje predmeta ugovora s namjerom izbjegavanja primjene nabavnih postupaka utvrđenih ovim Zakonom (točka 9. Izvješća).
8. Ne mogu se potvrditi tekući transferi u iznosu od 151.054 KM za šport, kulturu i za izbore, jer su sredstva raspodjeljena zaključkom načelnika bez prethodno utvrđenih kriterija, kako je to definirano Odlukom o izvršenju proračuna Općine za 2014. godinu (točka 6.2.4. Izvješća).

Negativno mišljenje

Po našem mišljenju, zbog značaja stavki opisanih u „temelju za izražavanje mišljenja“, financijska izvješća Općine Ljubuški, **ne prikazuju istinito i fer** po svim bitnim pitanjima stanje imovine i obveza na dan 31.12.2014. godine, rezultate poslovanja za godinu koja se završava na taj dan, sukladno prihvaćenim okvirom financijskog izvješćivanja.

Financijske informacije i transakcije, prikazane u financijskim izvješćima Općine Ljubuški u tijeku 2014. godine, nisu bile u svim materijalno značajnim aspektima usklađene sa odgovarajućim zakonskim i drugim propisima.

Sarajevo, 03.04.2015. godine

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl.oec

Generalni revizor

Dr.sc.Ibrahim Okanović, dipl.oec

II. IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA OPĆINE LJUBUŠKI

1. Uvod

Općina Ljubuški (u daljem tekstu Općina) je jedinica lokalne samouprave uspostavljena zakonom, sa nadležnostima utvrđenim Ustavom Federacije BiH, Ustavom Županije zapadno hercegovačke, Zakonom o načelima lokalne samouprave u Federaciji BiH i Statutom Općine Ljubuški.

Općina ima svojstvo pravne osobe i samostalna je u odlučivanju u poslovima iz svog samoupravnog djelokruga, sukladno Ustavu, Zakonu i Statutu Općine i podliježe samo nadzoru ustavnosti i zakonitosti ovlaštenih državnih tijela.

U okviru svog samoupravnog djelokruga Općina poduzima sve korake u cilju osiguranja zaštite prava i sloboda navedenih u Ustavu FBiH, raspolaže i upravlja općinskom imovinom, donosi između ostalog programe razvoja djelatnosti od značaja za funkcioniranje Općine, donosi proračun, utvrđuje politike korištenja i visine naknada za korištenje javnih dobara, donosi propise o porezima, naknadama, doprinosima i taksama iz općinske nadležnosti, donosi razvojne, prostorne i urbanističke programe i planove, donosi odluke o upravljanju i raspolaganju građevinskim zemljištem (imovinom), uspostavlja i vrši inspekcijски nadzor nad izvršavanjem propisa iz nadležnosti općine, osigurava uspostavljanje premjera i katastra, uređuje lokalni promet, osigurava uređenje naselja, kvaliteta stanovanja i komunalnih objekata, poduzima mjere za osiguranje javnog reda i mira i druge poslove prenesene zakonom iz djelokruga županije i federacije. Poslove organa državne službe vrši općinski načelnik putem slijedećih službi: Ured Općinskog načelnika, Stručna služba za zajedničke poslove Općine Ljubuški-tajništvo općine, Služba za gospodarstvo i financije, Služba za prostorno uređenje i imovinsko-pravne poslove, Služba za branitelje iz Domovinskog rata, društvene djelatnosti i opću upravu, Služba za civilnu–protupožarnu zaštitu i stambeno-komunalne poslove.

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji sistematizirano je 90 radnih mjesta. Na dan 31.12.14. godine u Općini je bilo 79 uposlenih.

Sjedište Općine je u Ljubuškom, u ulici Zrinsko-Frankopanska 71.

2. Predmet, cilj i obim revizije

Predmet revizije su financijska izvješća Općine za 2014.godinu, pravilnost i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj revizije financijskih izvješća je omogućavanje revizoru izražavanje mišljenja o financijskim izvješćima koji su predmet revizije, tj. prikazuju li financijska izvješća u materijalno značajnom smislu, objektivno i istinito financijsko i materijalno stanje Općine na dan 31.12.2014. godine, izvršenje Proračuna Općine za godinu koja se završava na taj dan, je li poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, je li trošenje javnih sredstava namjensko, te jesu li financijska izvješća sačinjena sukladno posebnim propisima o računovodstvu i financijskom izvješćivanju u javnom sektoru.

Revizija je obavljena sukladno internim planskim dokumentima revizije, u studenom 2014. godine i ožujku 2015. godine.

Kako se revizija obavlja ispitivanjem na temelju uzorka i kako postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sustavu i sustavu internih kontrola, postoji i mogućnost neotkrivanja pojedinih materijalno značajnih grešaka.

3. Postupanje po preporukama iz prethodnog izvješća

Prethodna revizija financijskih izvješća Općine vršena je od strane Ureda za reviziju institucija u FBiH tijekom 2002. godine, kada su revidirana financijska izvješća za 2001. godinu i kada je dano uvjetno mišljenje. U postupku predmetne revizije uvjerali smo se kako preporuke koje se odnose na dane

klasifikacije ali i ostale preporuke nisu u cijelosti implementirane, što se prije svega odnosi na reguliranje pitanja vlasništva nad općinskom imovinom, stvaranje povoljnog kontrolnog okruženja usvajanjem internih akata od strane rukovodstva, kojih će se pridržavati svi uposleni u svrhu postizanja ciljeva na području efikasnijeg poslovanja, pouzdanog financijskog izvješćivanja i usklađenosti sa primjenjivim zakonskim propisima.

4. Sustav internih kontrola i interna revizija

Provedenom revizijom izvršena je procjena funkcioniranja sustava internih kontrola u Općini, kako bi se uvjerali jesu li uspostavljene interne kontrole, osiguravaju li iste potpunu primjenu i usklađenost sa zakonskim propisima, točnu i potpunu računovodstvenu evidenciju, kao i ekonomično, efikasno i efektivno trošenje javnih sredstava. Odgovornost na uspostavi sistema internih kontrola je na rukovodstvu Općine a temelj funkcionalnog sistema internih kontrola je postojanje odgovarajućeg kontrolnog okruženja. Polazni temelj za uspostavu kontrolnog okruženja je adekvatna organizacijska struktura i kvalitetni interni akti.?

Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu jedinstvenog općinskog tijela uprave i službi Općine Ljubuški, koji je polazni akt i sastavni dio sustava internih kontrola uređena je unutarnja organizacija i djelokrug Općine, vrsta organizacijskih jedinica i njihova nadležnost, sistematizacija radnih mjesta, rukovođenje jedinstvenim tijelom uprave i ustrojbenim jedinicama, planiranje rada, način ostvarivanja prava i dužnosti iz radnog odnosa. Sistematizacijom je predviđeno ukupno 90 radnih mjesta od čega 6 rukovodećih. Uvidom u Pravilnik o unutarnjoj organizaciji konstatirali smo kako **nije sistematizirano radno mjesto internog revizora ali je sistematizirano mjesto stručnog savjetnika za internu kontrolu** u čijem je opisu poslova navedeno između ostaloga i praćenje izvršenja proračuna i nadzor nad poslovanjem iz oblasti financija, praćenje realiziranja rashoda, kontrola ispravnosti postupaka nabavki i praćenje propisa iz oblasti interne kontrole i revizije. O svom radu ima obvezu podnositi izvješće šefu Odjela te obavljati i druge poslove iz nadležnosti radnog mjesta koje odredi šef odjela i za svoj rad odgovoran je istom. Iz samog opisa poslova savjetnika za internu kontrolu možemo konstatirati kako **funkcija interne revizije nije dobro shvaćena u Općini**. Interna revizija je neovisno, objektivno uvjeravanje i konzultantska aktivnost s ciljem unapređenja poslovanja Općine, što se u Općini ne može potvrditi. Ista treba pomagati ostvarivanju ciljeva Općine, osiguravanjem sistematičnog i discipliniranog pristupa ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima rukovođenja. Nakon provedene revizije konstatirali smo kako u smislu Zakona o internoj reviziji, interni revizor nije vršio aktivnosti sukladno Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH i Pravilniku o kriterijima za uspostavu jedinica interne revizije. Isti nije sačinio plan revizije, postupao sukladno istom i o izvršenoj reviziji sačinjavao izvješća tijekom 2014.godine.

Zakonom o proračunima u FBiH koji je bio na snazi do 31.12.2013. godine bila je regulirana obveza uspostavljanja poslovanja preko riznice i kod izvanproračunskih fondova, općina i gradova sa krajnjim rokom do 20.11.2011. godine. Novim Zakonom o proračunima ne navodi se ova obveza (jer je pretpostavka kako je riznica uspostavljena), ali je regulirano da se proračun izvršava u skladu sa prilivom sredstava na Jedinstvenom računu riznice (JRR) što se odnosi i na općine. Iz navedenog slijedi da je poslovanje putem riznice već trebalo biti uspostavljeno. **Općinsko vijeće međutim nije postupilo sukladno odredbama prethodnog Zakona o proračunima u FBiH i nije donijelo odluku o uspostavi registra proračunskih korisnika, niti je donijelo odluku o prelasku na riznično poslovanje, iako su stvoreni temelji za navedeno, budući da su ukinuti računi općinskih službi, javnog pravobranitelja.** Vezano za navedeno Odjel za financije u okviru Službe za gospodarstvo i financije uputilo je prijedlog za izmjenu i dopunu Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji jedinstvenog općinskog organa uprave Općine Ljubuški u dijelu promjene naziva Odjela u Odjel za proračun, riznicu i računovodstvo. **Prije prelaska na poslovanje putem riznice potrebno je također usvojiti interna akta i procedure kako bi se implementiralo rizničko poslovanje.**

Sukladno članku 86. Zakonu o proračunima u FBiH, proračunski korisnici su u obvezi urediti sustav internih kontrola te donijeti **Pravilnik o internim kontrolama**, koji bi regulirao postupanje po osnovnim procesima poslovanja, kako bi se definirani ciljevi poslovanja ostvarili na najefikasniji i najekonomičniji način. **Općina nije usvojila navedeni Pravilnik, iako je člankom 32. Odluke o izvršenju proračuna Općine**

za 2014. godinu definirana obveza uređenja sustava interne kontrole sukladno međunarodnim standardima i usvajanje Pravilnika o internoj kontroli u roku od 90 dana od usvajanja iste. Pravilnikom su trebali biti definirani postupci koji podrazumijevaju reguliranje upravljačkih i administrativnih kontrolnih postupaka, računovodstvenih internih kontrolnih postupaka i postupaka procjene rizika po procesima te analogno tome i mjera u cilju otklanjanja utvrđenih rizika i sprečavanja neželjenih događaja. U Općini nisu propisani niti postupci i procedure nadzora –monitoringa sa obvezom izvješćivanja i poduzimanja mjera za otklanjanje utvrđenih nedostataka.

Prethodno navedenim člankom Zakona također je propisano da se sustavom internih kontrola osiguravaju politike i procedure u cilju jačanja interne kontrole. Provedenom revizijom konstatirali smo da u Općini nisu usvojene slijedeće interne procedure: **Pravilnik o popisu imovine, obveza i potraživanja, Pravilnik o poklonima i reprezentaciji, Procedure i pravila korištenja, sigurnosti i zaštiti podataka IT sistema, Procedure za stvaranje obveza, Procedure o način evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura, Pravilnik o rukovanju gotovim novcem, Pravilnik o obrazovanju i usavršavanju uposlenih, Pravilnik o kolanju računovodstvene dokumentacije, kojim bi se dale smjernice za reguliranje pojedinih procesa poslovanja a koje su sastavni dio sustava internih kontrola.** Općina također nije usvojila računovodstvene politike, kojima bi između ostaloga regulirala knjigovodstveno evidentiranje sredstava, izvora sredstava, obračun amortizacije, vođenje pomoćnih knjiga imovine, rashoda i izdataka, prihoda i primitaka, potraživanja, zaliha i obveza, način sačinjavanja financijskih izvješća. Provedenom revizijom utvrdili smo da se u Općini vodi jedna glavna knjiga, a da se od pomoćnih knjiga **ne vodi knjiga stalnih sredstava.**

Nedostatak pisanih procedura i ne provođenje dosljedno usvojenih propisanih procedura vezanih za funkcioniranje sistema internih kontrola ima negativan uticaj na funkcioniranje Općine u oblasti upravljanja javnim financijama što je konstatirano i u Izvješću koje je sačinio USAID i SIDA u svibnju 2014. godine.

Kada su u pitanju **kontrolne aktivnosti**, utvrdili smo da se u svim slučajevima ne provode dosljedno propisane procedure vezane za funkcioniranje sistema internih kontrola, što je imalo za posljedicu određene propuste u provođenju kontrolnih aktivnosti. Propusti se prije svega odnose na slijedeće: nisu definirani način pripremanja, donošenja proračuna i praćenje realiziranja proračuna, planiranje istoga nije utemeljeno na realnoj osnovi (na stvarnom izvršenju u prethodnom periodu i uzimajući u obzir projekcije ministarstva financija), nije urađen DOP za 2014. – 2016. godinu, koji bi pomogao u osiguranju višegodišnjeg pristupa, ne donošenje procedura, praćenja realizacije proračuna i izvješćivanje, procedura za prikupljanje, evidentiranje i trošenje vlastitih prihoda, nastanak troškova reprezentacije nije reguliran internim aktom, korištenje službenih automobila koje nije sukladno zakonskim propisima, ne provođenje popisa sukladno zakonskim propisima, isplate bez prethodno osigurane validne dokumentacije, transfer ostalih tekućih transfera za šport, kulturu i izbore bez utvrđenih kriterija, javne nabavke, te knjigovodstveno evidentiranje obveza. Konstatirano je također da se odobri isplata, a da se pismeni nalog naknadno sastavlja i dostavi u računovodstvo, nakon izvršene isplate. Zbog toga je dolazilo do narušavanja načela modificiranog nastanka događaja.

Na temelju navedenog, konstatirano je da u Općini nije uspostavljeno povoljno kontrolno okruženje, koje je pretpostavka uspješnog funkcioniranja sustava internih kontrola, jer rukovodstvo nije uspostavilo adekvatne kontrolne postupke.

Interna revizija

Zakonom o internoj reviziji i Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinice za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH, Općina je bila u obvezi postaviti jednog internog revizora te shodno tome Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji, sistematizirati navedeno radno mjesto. Nakon provedene revizije konstatirali smo kako u Općini nije uspostavljena interna revizija sukladno Zakonu o internoj reviziji u javno sektoru u FBiH i Pravilniku o kriterijima za uspostavu jedinica za internu reviziju u FBiH.

Sukladno članku 62. Zakona o proračunima u FBiH, usvojiti Pravilnik o internim kontrolama i internim kontrolnim postupcima, kako bi se osiguralo korištenje resursa u skladu sa postavljenim ciljevima,

istim definirati i procijeniti nivo rizika poslovanja i utvrditi mjere za sprečavanje nastajanja neželjenih dešavanja,

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji u Općini Ljubuški a sukladno Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH sistematizirati radno mjesto internog revizora i internu reviziju formirati sukladno Zakonu o internoj reviziji.

Uspostaviti funkcionalan sustav internih kontrola donošenjem nedostajućih internih akata u cilju efikasnog obavljanja poslova, smanjenja rizika od namjernih ili nenamjernih pogrešaka, dosljedne primjene zakona i ostalih propisa. Poboľjšati vršenje nadzora nad djelovanjem postojećeg sustava kontrola u cilju njegovog unapređenja.

5. Proračun i izvješćivanje

Proračun Općine za 2014. godinu kao i Odluku o izvršenju Proračuna usvojilo je Općinsko vijeće 20.12.2013.godine („ Sl. glasnik“Općine Ljubuški 9/13). Proračunom Općine planirani prihodi i primici, rashodi i izdaci iznosili su 9.961.000 KM. Općina nije sukladno članku 16 Zakona o proračunima u FBiH izradila **Dokument okvirnog proračuna za 2014.-2016. godinu** (koji obuhvata trogodišnje planiranje) na kojem bi temeljila izradu proračuna, **ni je usvojila proračunski** kalendar sukladno članku 15. navedenog Zakona, kojim se utvrđuju rokovi, temeljem kojih je načelnik bio dužan dostavljati prijedlog proračuna Općinskom vijeću a što je propisano i člankom 56. Statuta. **Odlukom o izvršenju proračuna za 2014. godinu kao ni Odlukom o usvajanju izvješća o izvršenju proračuna za 2013. godinu nije utvrđeno na koji način će se pokriti iskazani deficit iz 2013. godine, što nije sukladno članku 26. Zakona o proračunima u FBiH, koji nalaže da nacrt proračuna obvezno sadrži izvore za financiranje proračunskog deficita.**

Praćenjem i procjenom realiziranja prihoda kao i analizom proračunskih izdataka, uključujući i obveze po ugovorenim i započetim projektima u tijeku 2013.godine, ukazala se potreba za izmjenama i dopunama proračuna a koje su usvojene od strane Općinskog vijeća 22.12.2014. godine i kojima je Proračun **smanjen za 1.221.000 KM**, tako da su ukupni prihodi i primici i ukupni izdaci planirani uravnoteženo u iznosu od **8.740.000 KM**.

Prema Godišnjem iskazu o izvršenju proračuna Općine ukupno iskazani prihodi i primici sa 31.12.2014. godine iznosili su **7.777.907 KM**, rashodi i izdaci u iznosu od **7.773.773 KM**. Ostvareni višak prihoda nad rashodima -suficit iskazan je u iznosu od 4.134 KM. Općinsko vijeće Općine je 27.03.2015 godine donijelo Odluku o usvajanju izvješća o izvršenju proračuna Općine za 2014. godinu.

Sukladno Pravilniku o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH, Općina je dostavljala periodična izvješća Ministarstvu financija Županije Zapadnohercegovačke elektronskim putem. Uz godišnje izvješće o izvršenju proračuna, koje je dostavljeno županijskom Ministarstvu financija, nije dostavljeno tekstualno izvješće u kojem je trebalo pojasniti izvršenje proračuna sa posebnim osvrtom na odstupanje ostvarenih od planiranih prihoda i rashoda po ekonomskoj i funkcionalnoj klasifikaciji, sukladno članku 97. Zakona o proračunima u FBiH i člancima 33. do 41. Pravilnika o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.

Provedenom revizijom nismo se uvjerali da su u Općini ispoštovane procedure vezane za donošenje i realiziranje proračuna u dijelu izrade Dokumenta okvirnog proračuna, sačinjavanja proračunskog kalendara, izrade tekstualnog Izvješća o izvršenju proračuna sa posebnim osvrtom na odstupanja od plana na pojedinim stavkama, što je bila obveza sukladno odredbama Zakona o proračunima u FBiH.

Sukladno članku 9. Zakona o proračunima u FBiH, a na temelju makroekonomskih projekcija i prognoze proračunskih sredstava i izdataka za naredne tri godine, izraditi Dokument okvirnog proračuna,

Sukladno čl.15. Zakona o proračunima izraditi proračunski kalendar i istim utvrditi rokove za pripremu procesa donošenja i usvajanja proračuna,

Uz periodična izvješća koja se dostavljaju županijskom ministarstvu financija, sukladno člancima 33.do 41.Pravilnika o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH, dostavljati i

tekstualno izvješće sa pojašnjenjima i osvrtom na eventualna odstupanja u realiziranju prihoda i rashoda,

5.1 Financijski rezultat

U financijskim izvješćima za 2014. godinu iskazan je ostvareni višak prihoda nad rashodima -suficit u iznosu od 4.134 KM. Međutim provedenom revizijom utvrđeno je niz propusta koji u značajnoj mjeri imaju utjecaj na iskazani financijski rezultat a radi se o slijedećem:

Tijekom 2014. godine nisu iskazani ukupni izdaci i obveze po neevidentiranim fakturama i izdaci i obveze prema uposlenim u iznosu od 281.399 KM, a koje su proknjižene u 2015. godini. Također, u revidiranoj godini evidentirani su izdaci u ukupnom iznosu od 128.505 KM koji se odnose na 2013. godinu. Ovakav način evidentiranja izdataka i obveza nije sukladan sa načelom modificiranog nastanka događaja prema kojem se rashodi i izdaci priznaju u obračunskom periodu u kojem je obveza za plaćanje nastala, što temeljem toga rezultira pogrešno iskazanim financijskim rezultatom za najmanje 152.894 KM. Na netočno iskazani financijski rezultat utiču i dva izvršna sudska rješenja u iznosu od 2.338.218 KM („Nativa“ d o o Ljubuški u iznosu od 2.312.000 KM i „Kerametal“ Ljubuški u iznosu od 19.000 KM), koja nisu knjigovodstveno evidentirana.

Kapitalna ulaganja u objekte infrastrukture u iznosu od 917.873 KM, su sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu u FBiH a temeljem Zakona o lokalnoj samoupravi, trebala biti evidentirana kao imovina Općine (na investicijama u tijeku), do trenutka donošenja odluke Općinskog vijeća o eventualnom prijenosu, odnosno odluke o davanju na korištenje lokalnom komunalnom poduzeću a ne na rashodima (pojašnjeno u točki 6.2.5.). Navedeno također direktno utiče na iskazani financijski rezultat.

Zbog svega navedenoga ne možemo potvrditi iskazani financijski rezultat u iznosu od 4.134 KM jer nije utemeljen na računovodstvenim načelima točnosti, istinitosti, pouzdanosti, sveobuhvatnosti, blagovremenosti sukladno članku 74. Zakona o proračunima u FBiH i međunarodnim računovodstvenim standardima.

Računovodstvo proračuna temeljiti na računovodstvenim načelima točnosti, istinitosti, pouzdanosti, sveobuhvatnosti, blagovremenosti i pojedinačnom iskazivanju poslovnih događaja te na međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor kako je propisano člankom 74. Zakona o proračunima u FBiH.

6. Izvršenje proračuna

6.1 Prihodi i primici

U financijskim izvješćima Općine za 2014. godinu, ukupno ostvareni prihodi i primici iskazani su u iznosu od 7.777.907 KM, što predstavlja 89% plana. Strukturu prihoda i primitaka čine: prihodi od poreza 4.105.535 KM (53% ukupnih prihoda), neporezni prihodi 1.802.447 KM (23%), prihodi temeljem transfera i donacija 1.386.597 KM (18%) i kapitalni primici u iznosu od 483.328 KM (6%).

Prikupljanje javnih prihoda Općine vrši se sukladno Pravilniku o načinu uplate javnih prihoda proračuna i izvan proračunskih fondova na teritoriju FBiH. Raspodjela poreznih prihoda utvrđena je Zakonom o pripadnosti javnih prihoda FBiH i Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Županiji Zapadnohercegovačkoj i financiranju Županije Zapadnohercegovačke koji je usvojen u 2014. godini. U članku 4. istoga navedeni su prihodi koji u određenom procentu pripadaju općini a u članku 7. istoga navedeno je koja se sve tijela financiraju iz proračuna općine (općinska tijela uprave i općinsko vijeće, općinsko pravobraniteljstvo, predškolski odgoj, socijalne ustanove i institucije kojima je općina osnivač, lokalna infrastruktura, sufinanciranje zaštite od požara i prirodnih katastrofa, mjesne zajednice, sufinanciranje troškova prijevoza učenika, programi kulturnih institucija na lokalnoj razini).

Općina nije internim aktom regulirala način knjigovodstvenog evidentiranja, obračuna, naplate i kontrole naplate javnih prihoda u cilju boljeg praćenja i efikasnog izvršenja aktivnosti u okviru osnovne

djelatnosti propisane Zakonom o principima lokalne samouprave a sukladno Zakonu o proračunima u FBiH. Izrađen je nacrt Pravilnika o obračunu, naplati i nadzoru naplate javnih prihoda ali do kraja revizije isti nije usvojen.

Prikupljanje javnih prihoda općine vrši se uplatom na depozitni račun otvoren kod Unicredit banke, koji se svakodnevno prazne na transakcijski račun za redovito poslovanje i na namjenske račune otvorene kod poslovnih banaka (izdvojena sredstva za skloništa, posebne naknade za zaštitu od prirodnih i dr. nesreća, namjenska sredstva za izgradnju vodovoda, novčana sredstva za ekshumaciju, podračun za pročištač voda, sredstva od šuma i CZ za vatrogasne postrojbe).

Uvidom u dokumentaciju konstatirano je da Općina **nije otvorila namjenski račun** za prikupljanje sredstava temeljem naknada za dodijeljeno neizgrađeno građevno zemljište, za uređenje i korištenje građevnog zemljišta te naknada za prirodnu pogodnost -rentu, koja se koriste za troškove naknade ranijim vlasnicima, troškove uređenja zemljišta i izrade prostorno -planske dokumentacije sukladno Zakonu o građevnom zemljištu FBiH. **Kako nema uvida u iznos naplaćenih javnih prihoda po ovom temelju kao i u trošenje istih za namjene propisane navedenim zakonom, jer nije osigurana evidencija prikupljanja i utroška navedenih sredstava, ne možemo potvrditi da se ostvareni prihodi koriste namjenski.**

6.1.1 Prihodi od poreza

U strukturi prihoda od poreza (4.105.535 KM prema GIP-u) koji su realizirani 98% od plana, najznačajnije stavke odnose se na prihode od indirektnih poreza u iznosu od 2.148.187 KM, prihode od poreza na dohodak u iznosu od 1.409.239 KM, prihode od poreza na imovinu u iznosu od 369.535 KM, prihodi od poreza na plaću u iznosu od 119.285 KM , ostali porezi u iznosu od 56.020 KM. Općina vrši nadzor nad uplatom javnih prihoda na temelju sravnjavanja iskazanih prihoda u knjigovodstvenoj evidenciji sa obrascem „Pregled raspodjele javnih prihoda na korisnike“ (B2) dostavljenog od strane Ministarstva financija Županije Zapadnohercegovačke.

6.1.2 Neporezni prihodi

Neporezni prihodi koji se realiziraju temeljem odluka Općinskog vijeća iskazani su u Godišnjem izvješću o izvršenju proračuna u iznosu od 1.802.447 KM što je 87% od plana, a njihova struktura je slijedeća:

Prihodi od poduzetničkih aktivnosti realizirani su u iznosu od 120.253 KM što je manje od plana za 36%. U strukturi ovih prihoda su prihodi od danih koncesija temeljem ugovora iz ranijih perioda u iznosu od 12.661 KM, naknade za korištenje cestovnog zemljišta u iznosu od 19.536 KM, naknade zakupa zemljišta za postavljanje odašiljača mobilnih operatera temeljem sklopljenih ugovora i zakup centrala za HT-ADSL i Home TV u iznosu od 49.800 KM i prihode od iznajmljivanja prava korištenja grobnih mjesta temeljem oduka Općinskog vijeća u iznosu od 26.600 KM.

Naknade i takse te prihodi od pružanja javnih usluga realizirani su u iznosu od 1.654.345 KM što je za 12% manje od plana a odnose se na:

- **administrativne pristojbe** u iznosu od 142.062 KM koje su realizirane temeljem općinskih propisa i 6% manje od plana,
- **komunalne naknade** u iznosu od 379.434 KM realizirane su manje za 12% manje od plana od čega su najznačajniji prihodi od isticanja tvrtke u iznosu od 283.714 KM,
- **ostale naknade** i takse u iznosu od 795.663 KM realizirane za 14% manje od plana. Iznos od 704.067 KM odnosi se na komunalne općinske naknade koje se realiziraju temeljem odluka Općinskog vijeća o komunalnim naknadama sukladno županijskim propisima. Navedenim odlukama utvrđeni su uvjeti i kriteriji za dodjelu lokacija za privremeno korištenje javnih površina, način naplate i mjere za efikasnu naplatu kao i druga pitanja od značaja za utvrđivanje naknada za korištenje javnih površina. Zakonom o principima lokalne samouprave kao i člankom 35. Statuta Općine regulirano je da Općinsko vijeće donosi Plan korištenja javnih površina. Tijekom revizije isti nam nije prezentiran. Po izjavi odgovornih osoba dodjelu lokacija za privremeno korištenje javne površine vrši općinski načelnik putem resornih službi na temelju propisanih kriterija. U okviru ostalih naknada evidentiran je iznos od 35.873 KM koji se odnosi na sredstva ostvarena temeljem

prirodnih pogodnosti -rente koja se koriste za infrastrukturne projekte ali **se ne uplaćuju na poseban namjenski račun, već na jedinstveni račun Općine što nije sukladno Zakonu o građevnom zemljištu. Takođe nije osigurana evidencija prikupljanja i utroška navedenih sredstava zbog čega se ne može potvrditi da su ista namjenski i utrošena.** Iznos od 161.519 KM u okviru ostalih naknada, odnosi se na prihode temeljem naknada za uporabu cesta za vozila pravnih subjekata i fizičkih osoba. Općina **nije otvorila posebni namjenski račun na koji je trebala vršiti pražnjenje ovih sredstava i sa kojeg se trebaju trošiti sredstava za održavanje cesta sukladno Zakonu o cestama.** Iznos od 94.445 KM odnosi se na prihode od naknada za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća koja se ostvaruju sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Uvidom u dokumentaciju konstatirano je da je na namjenskom računu otvorenom za ove namjene, sa 31.12.2014. godine ostalo neutrošeno 126.031 KM.

- **Naknade i takse po federalnim zakonima** realizirane su u iznosu od 304.190 KM.
- **posebne naknade** odnose se na prihode od pružanja javnih usluga u iznosu od 19.553 KM te neplanirani prihodi u iznosu od 13.444 KM.

Nakon provedene revizije dokumentacije vezane za prikupljanje neporeznih- vlastitih prihoda konstatirali smo da interne kontrole u ovom procesu djelimično funkcioniraju jer se vodi pomoćna evidencija i vrši usuglašavanje iste sa evidencijom u knjigovodstvu Općine samo za dio vlastitih prihoda. Provedenom revizijom konstatirano je da Općina nije otvorila namjenske račune za prikupljanje sredstava temeljem naknada za dodijeljeno neizgrađeno građevno zemljište, za uređenje i korištenje građevnog zemljišta te naknada za prirodnu pogodnost -rentu, niti namjenski račun za prikupljanje prihoda od naknada za uporabu cesta za vozila pravnih subjekata i fizičkih osoba , koja su namjenska i troše se isključivo za održavanje cesta kako je to regulirano važećim zakonskim propisima.

Zbog svega navedenoga ne možemo potvrditi da je Općina, u dijelu prikupljanja javnih prihoda na namjenske račune, postupala sukladno Zakonu o građevinskom zemljištu. Također, ne možemo potvrditi da je Općina osigurala adekvatne evidencije prikupljanja i trošenja namjenskih sredstava, zbog čega se ne može potvrditi da su ista namjenski i utrošena.

Otvoriti namjenske račune za prikupljanje sredstava temeljem naknada za dodijeljeno neizgrađeno građevno zemljište, za uređenje i korištenje građevnog zemljišta te naknada za prirodnu pogodnost -rentu, koja se koriste za troškove naknade ranijim vlasnicima, troškove uređenja zemljišta, troškove izrade prostorno -planske dokumentacije sukladno Zakonu o građevinskom zemljištu,

Otvoriti namjenski račun za prikupljanje prihoda od naknada za uporabu cesta za vozila pravnih subjekata i fizičkih osoba , koja su namjenska i troše se isključivo za održavanje cesta kako je to regulirano važećim zakonskim propisima,

Usvojiti Pravilnik o evidentiranju, prikupljanju i naplati neporeznih prihoda i istim definirati način evidentiranja, prikupljanja i naplata neporeznih prihoda, pravni temelj obračunavanja neporeznih prihoda.

6.1.3 Tekući transferi i donacije

U financijskim izvješćima Općine za 2014. godinu, iskazane su tekuće potpore od drugih razina vlasti u iznosu od 1.386.597 KM od čega su primljeni transferi od Federacije u iznosu od 602.032 KM a koji se u najvećem dijelu odnose na uplate od Fonda za zaštitu okoliša za izgradnju prečistača otpadnih voda (582.279 KM). Iznos od 754.073 KM odnosi se na uplatu od Županije zapadnohercegovačke, dok su građani za izgradnju vodovoda uplatili donacija u iznosu od 30.375 KM.

Primici proračuna za 2014. godinu odnose se na primitke od prodaje zemljišta temeljem podnesenih zahtjeva i provedenih postupaka dodjele zemljišta u iznosu od 483.328 KM.

6.2 Rashodi, izdaci i financiranje

U Godišnjem iskazu o izvršenju proračuna Općine, rashodi i izdaci za 2014. godinu iskazani su u iznosu 7.773.773 KM što je u odnosu na proračun manje za 666.227 KM ili za 8%. Od ukupno ostvarenih rashoda i izdataka tekući rashodi su 5.414.282 KM i ostvareni su 92% od plana (5.883.000 KM), kapitalni izdaci 1.707.329 KM od čega su kapitalni transferi 1.615.000 KM, a izdaci za nabavku kapitalne imovine 92.329 KM i otplate kredita 652.162 KM. Strukturu tekućih rashoda čine: bruto plaće, doprinosi i naknade troškova zaposlenih 2.066.855 KM (38% ukupnih tekućih rashoda), tekući transferi i drugi tekući rashodi 1.812.988 KM (33,5%), izdaci za materijal, sitan inventar i usluge 1.394.640 KM (26%) i izdaci za kamate 139.799 KM (2,5%).

Ukupni tekući rashodi su ostvareni u okviru odobrenog proračuna osim izdataka za komunikaciju i komunalne usluge gdje prekoračenje odobrenog proračuna iznosi 51.348 KM ili 12,8%, nabavke materijala gdje prekoračenje iznosi 27.567 KM (61,3%) i izdaci za tekuće održavanje gdje prekoračenje iznosi 988 KM (0,8%), **što nije u skladu sa člankom 6. Zakona o proračunima u FBiH kao i člankom 5. Odluke o izvršenju proračuna Općine Ljubuški za 2014. godinu prema kojima se mogu preuzeti obveze na teret proračuna tekuće godine samo za namjene i do visine utvrđene u posebnom dijelu proračuna.**

Rashode i izdatke stvarati i odobravati sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Odluci o izvršavanju proračuna Općine do visine utvrđene u posebnom dijelu proračuna Općine.

6.2.1 Plaće i naknade troškova zaposlenih

Ukupni izdaci na poziciji plaća, doprinosa i naknada zaposlenih na dan 31.12.2014. godine iskazani su u iznosu od 2.066.855 KM, od čega su bruto plaće 1.570.373 KM, naknade troškova zaposlenih 331.047 KM i doprinosi poslodavca 165.453 KM. Izdaci za neto plaće iskazani su u iznosu od 1.081.945 KM (neto plaće i naknade plaća iskazane su u jednom iznosu) i nisu analitički razrađene na odgovarajuća konta kako je predviđeno Kontnim planom za proračun i proračunske korisnike. Polaznu osnovicu za obračun plaće za državnog službenika -namještenika predstavlja novčani iznos osnovice za 2014. godinu u visini 260,87 KM. Prosječna plaća u Općini iznosi 1.141 KM.

Obračun i isplata bruto plaća i naknada zaposlenih u Općini u 2014. godini vršio se prema aktima donesenim od strane Općinskog vijeća iz 2007. godine: Pravilnik o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika Jedinog općinskog organa uprave općine Ljubuški, Odluka o koeficijentima koji se odnose na platne razrede i unutar platnih razreda za državne službenike, namještenike jedinog općinskog organa uprave i izabrane i imenovane dužnosnike općine Ljubuški i Odluka o koeficijentima koji se odnose na platne razrede i unutar platnih razreda za uposlenike Općinskog javnog pravobraniteljstva Ljubuški. **Uvidom u navedene akte konstatirano je kako isti nisu usuglašeni sa Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti FBiH.**

Platni razredi rukovodećih i ostalih državnih službenika utvrđeni su u rasponu od 1-7, a koeficijenti za obračun plaća u rasponu od 5.50-9.30, dok se za namještenike platni razredi kreću od 1-5, a koeficijenti od 3.0-4.80. Koeficijent za obračun plaće Općinskog načelnika je 11, predsjednika Općinskog vijeća 10.85, savjetnika Općinskog načelnika 8 a za Općinskog javnog pravobranitelja 9.2., sukladno Odluci o koeficijentima koji se odnose na platne razrede i unutar platnih razreda za djelatnike Općinskog javnog pravobraniteljstva.

6.2.2 Naknade troškova uposlenih

Naknade troškova uposlenih obračunavale su se sukladno navedenom Pravilniku o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika Jedinog općinskog organa uprave Općine Ljubuški i realizirane su u iznosu od 331.047 KM, a njihova struktura je slijedeća: izdaci za topli obrok 165.341 KM, prijevoz s posla i na posao 67.016 KM, regres za godišnji odmor 31.980 KM, jubilarne nagrade za neprekidan rad u Općini 29.733 KM, pomoći u slučaju smrti ili teže bolesti 25.867 KM i otpremnine zbog odlaska u mirovinu 11.110 KM.

Izdaci za topli obrok iskazani su u iznosu od 165.341 KM za period od 11 mjeseci 2014. godine kao i jedna isplata za 12/2013. godine u iznosu 231 KM. Naknade za topli obrok za prosinac 2014. godine u

iznosu 14.773 KM nisu iskazane kao rashod tekuće godine, već su rashod i obveza iskazani u 2015. godini, što je u suprotnosti sa Zakonom o proračunima u FBiH i Odlukom o izvršavanju proračuna Općine za 2014. godinu. Isto nije sukladno ni članku 16. Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH i članku 35. Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH prema kojima se rashodi i izdaci priznaju u obračunskom razdoblju u kojem je obveza plaćanja i nastala.

Provedenom revizijom konstatirano je da se obračun i isplata naknade za topli obrok tijekom 2014. godine vršila na temelju mjesečnih Zaključaka Načelnika, sukladno kojim utvrđena visina naknade za ishranu iznosi 11 KM po danu provedenom na radu. **Visina toplog obroka nije utvrđena sukladno Zakonu o plaćama i naknadama u organima vlasti FBiH, kojim je regulirano da državni službenik i namještenik ima pravo na novčanu naknadu za topli obrok u visini 1% prosječne neto plaće u FBiH po zadnjem statističkom podatku.**

Na poziciji naknada za prijevoz s posla i na posao iskazani su izdaci u iznosu od 67.016 KM koji se odnose na troškove za 11 mjeseci tekuće godine, dok trošak za prosinac 2014. godine u iznosu 5.864 KM nije knjigovodstveno evidentiran u periodu na koji se odnosi, odnosno rashod i obveza iskazani su u 2015. godini.

Troškovi prijevoza isplaćivani su zaposlenicima čije je mjesto stanovanja od mjesta rada udaljeno najmanje 1 km, a naknada je isplaćivana u visini 20% od cijene litra benzina po prijeđenom kilometru. Odredbe Pravilnika o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika jedinstvenog općinskog organa uprave općine Ljubuški koje reguliraju ostvarivanje ove naknade nisu usklađene sa odredbama važećih propisa kojim je propisano da se naknada za prijevoz isplaćuje kada je mjesto stanovanja od mjesta rada udaljeno najmanje 2 kilometra u visini mjesečne karte gradskog, prigradskog i međugradskog prijevoza.

Tijekom 2014. godine više uposlenika Općine ostvarilo je novčana primanja temeljem **jubilarnih nagrada** za neprekidan rad u Općini u ukupnom iznosu 29.733 KM. Provedenom revizijom konstatirali smo kako je evidentiran iznos koji se odnosi na isplatu za jubilarne nagrade u iznosu 12.555 KM iz 2013. godine i za isti iznos su manje iskazani rashodi te godine, a više iskazani rashodi 2014. godine.

Za **otpremnine** zbog odlaska u mirovinu ukupno je isplaćeno 11.109 KM, a na temelju Pravilnika o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika jedinstvenog općinskog organa uprave Općine Ljubuški, koja se obračunava u visini 6 neto plaća uposlenika isplaćenih za period 6 mjeseci prije odlaska u mirovinu ili 6 prosječnih plaća isplaćenih u FBiH po posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku ukoliko je to povoljnije za uposlenika, iako je zakonskim propisima određena isplata otpremnine u iznosu 5 ostvarenih prosječnih neto plaća uposlenika isplaćenih u prethodnih 5 mjeseci.

Zbog navedenoga ne možemo potvrditi da su interni akti temeljem kojih se vršio obračun i isplata plaća i naknada uposlenih u Općini, usuglašeni sa Zakonom o plaćam i naknadama u organima vlasti u FBiH.

Za navedeno postupanje koje nije sukladno propisima koji reguliraju obračun plaća, naknada plaća i troškova zaposlenih, odgovorne osobe nalaze uporište u Presudi Ustavnog suda FBiH od 09.02.2010. godine kojom je utvrđeno da Zakon o državnim službenicima u tijelima državne službe u Županiji (Narodne novine Županije 16/08) **nije u nesuglasnosti sa Ustavom FBiH**. Dano pojašnjenje ne može se prihvatiti jer prema članku 69. Zakona o plaćama i naknadama plaća u organima vlasti FBiH danom stupanja na snagu tog Zakona (30.07.2010. godine) prestaju važiti odredbe Zakona o državnoj službi u FBiH koje se odnose na plaće i naknade državnih službenika i odredbe Zakona o namještenicima u organima državne službe u FBiH koje se odnose na plaće i naknade namještenika. **Prema članku 63. ovog Zakona, županije, općine i gradovi u FBiH dužni su donijeti svoje usuglašene propise u oblasti plaća i naknada u roku od 90 dana od dana primjene ovog Zakona, što nije učinjeno.** Načelnik je u veljači 2015. godine imenovao radnu grupu za izmjene Pravilnika o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika Općine.

Poduzeti aktivnosti na usklađivanju internog akta temeljem kojeg se vrši obračun i isplata plaća i naknada u svim segmentima sa Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti u FBiH i Uredbom o naknadama koje nemaju karakter plaće.

Osigurati evidentiranje rashoda u periodu u kojem je obveza za plaćanje nastala sukladno Uredbi o računovodstvu i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

6.2.3. Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge

Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge iskazani su u iznosu od 1.394.640 KM, što predstavlja 17,9% ukupnih rashoda i izdataka Općine. Strukturu izdataka čine: izdaci za komunikaciju i komunalne usluge 451.848 KM (32%), izdaci za energiju 408.766 KM (29%), ugovorene i druge posebne usluge 272.008 KM (19,5%), tekuće održavanje 131.488 KM (9%), nabavka materijala 72.567 KM (5%), prijevoz i gorivo 27.796 KM (2%) i izdaci za putne troškove 21.880 KM (2%).

Provedenom revizijom je utvrđeno da u 2014. godini nisu iskazani ukupni izdaci i obveze po neproknjiženim fakturama i izdaci i obveze prema uposlenim u iznosu od 281.399 KM, a koje su proknjižene u 2015. godini. Također, u revidiranoj godini evidentirani su izdaci u ukupnom iznosu 128.505 KM koji se odnose na 2013. godinu. Navedeno nije u skladu sa člankom 76. Zakona o proračunima u FBiH, člankom 16. Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH i člankom 35. Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH, prema kojim se rashodi priznaju u obračunskom razdoblju nastanka obveze.

Zbog navedenog ne može se potvrditi da financijska izvješća Općine prikazuju fer i istinito stanje izvršenja proračuna i iskazanih obveza za 2014. godinu, kao i da je točno iskazan financijski rezultat perioda najmanje za 152.894 KM.

Osigurati evidentiranje rashoda u periodu u kojem je obveza za plaćanje nastala, sukladno članku 76. Zakona o proračunima u FBiH, članku 16. Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH i članku 35. Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

Na poziciji **usluge za održavanja cesta** iskazan je izdatak u iznosu od **69.958 KM**, koji se odnosi na usluge saniranja šteta na lokalnim ulicama na području Općine nastalih nakon prirodne nepogode. Prema dokumentaciji sa **izvođačem radova „Putovi“ doo Grude zaključen je 10.10.2014. godine Ugovor o saniranju lokalnih ulica na području Općine nastalih prirodnom nesrećom, a faktura -Okončana situacija ispostavljena je 14.10.2014. godine.** Iako je od strane odgovornih osoba više puta usmeno izjavljivano da postoji dokument o procjeni šteta nastalih nakon prirodne nepogode u veljači 2012. godine i da su izvedeni radovi bili nužni za saniranje posljedica prirodne nepogode, isti **nije prezentiran i ne postoji dokaz opravdanosti korištenja namjenskih sredstava iz posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, za plaćanje radova izvedenih u 2014. godini kao i da su isti posljedica navedene prirodne nepogode.** Nije prezentirana dokumentacija koja bi potvrdila opravdanost iskazanog troška kao i opravdanost korištenja namjenskih sredstava jer je **plaćanje ove fakture izvršeno u rujnu 2014. godine** kada su i „pozajmljena“ sredstva sa namjenskog računa koja su vraćena krajem godine.

Takođe, prema prezentiranoj dokumentaciji po **Ugovoru o izradi završnih asfaltnih radova na saniranju lokalnih cesta na području Općine od 30.12.2014. godine i fakturi izvođača radova „Pušina“ doo Grude, od 08.01.2015. godine, kao i Ugovoru o krpanju udarnih rupa sa sudjelovanjem mještana u pripremnim radnjama od 30.12.2014. godine i Okončanoj situaciji izvođača radova „Putovi“ d o o Grude od 08.01.2015. godine, a koje su evidentirane u 2015. godini, ne može se potvrditi kada su radovi izvedeni i kojem obračunskom periodu pripada iznos troška od 176.749 KM.**

Osigurati da cjelokupna dokumentacija vezano za održavanje cesta u cijelosti, u svim elementima nedvojbeno potvrđuje cjelovit poslovni događaj radi pravilnog iskazivanja rashoda i kratkoročnih obveza sukladno Uredbi o računovodstvu i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

Izdaci za reprezentaciju iskazani su u iznosu 35.855 KM. Na osnovu prezentirane dokumentacije utvrđeno je da su na trošak reprezentacije evidentirani troškovi eksterne i interne reprezentacije, ugostiteljskih usluga kao i dani pokloni. Općina nema interni akt o reprezentaciji, donesen je samo Pravilnik o korištenju interne čajne kuhinje i aparata za tople napitke (iz svibnja 2013. godine) i istim je regulirana samo interna reprezentacija. Navedenim Pravilnikom propisano je tko ima pravo na reprezentaciju, ali ne i do kojeg iznosa se mogu koristiti sredstva reprezentacije. Nabava materijala za internu reprezentaciju knjigovodstveno se iskazuje kao trošak reprezentacije i isti je direktno umanjen za iznos prihoda od prodaje

napitaka, što nije sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH i Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH. Troškovi ugostiteljskih usluga pravdani su računima koji su uredno ovjereni od strane ovlaštene osobe. Međutim, računi ne sadrže obrazloženje korištenja sredstava reprezentacije s ciljem potvrđivanja svrhe trošenja istih.

Prema navedenom, ne možemo potvrditi kako su iskazani trošakovi reprezentacije korišteni za poslovne sastanke iz djelatnosti rada Općine.

Uspostaviti pisane interne procedure vezano za troškove reprezentacije sukladno Smjernicama za uspostavu i jačanje interne kontrole kod proračunskih korisnika, te internim aktom detaljnije urediti način korištenja sredstava reprezentacije, sa listom ovlaštenih osoba koja ih mogu koristiti i utvrditi limite korištenja sredstava za svaku ovlaštenu osobu pojedinačno, Kontrolu i ovjeru nastalih troškova reprezentacije vršiti uz prethodno sačinjavanje detaljnog obrazloženja o povodu nastanka troška. Sredstva reprezentacije koristiti isključivo za potrebe obavljanja redovitih poslova i zadataka, Knjigovodstveno evidentiranje nabavke materijala za rad interne čajne kuhinje vršiti sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH i Uredbom o računovodstvu proračuna u FBiH.

Troškovi uporabe službenih vozila iskazani su u iznosu od 35.827 KM, od čega se na troškove goriva odnosi 22.963 KM, a na troškove materijala i usluga održavanja službenih vozila 12.864 KM.

Za službena vozila Općine nije uspostavljena potpuna knjigovodstvena evidencija vozila jer se na sredstvima u uporabi iskazuju i ona vozila koja su duži vremenski period neispravna i ne koriste se. Istovremeno evidentirani su izdaci i za vozila za koja ne postoji knjigovodstvena evidencija (vozila bivše vatrogasne postrojbe koja je zajedno sa Civilnom zaštitom ušla u sastav Općine).

Provedenom revizijom konstatirano je kako kontrolne aktivnosti nisu uspostavljene na odgovarajući način u dijelu praćenja korištenja i analize opravdanosti nastalih troškova službenih vozila. Općina je usvojila Pravilnik o korištenju službenih putničkih vozila, ali istim nije definiran način utroška goriva po svakom vozilu niti usvojen Normativ utroška goriva po svakom službenom vozilu u vlasništvu Općine. Evidencije kretanja vozila ne vode se na propisani način koji treba dati potpune i vjerodostojne podatke o korištenju svih vozila. **Zbog nepotpunih evidencija, nedostatka internog akta Normativa potrošnje goriva kao i evidentiranja troškova za vozila koja se koriste, a koja nisu iskazana u imovini Općine, ne mogu se na odgovarajući način kontrolirati troškovi u cilju racionalizacije istih te ne postoji potpun i vjerodostojan temelj za potvrđivanje točnosti iskazanih troškova u financijskim izvješćima Općine.**

Uspostaviti potpune i vjerodostojne knjigovodstvene evidencije službenih vozila koja se koriste u Općini kao i evidencije o korištenju službena vozila, vršiti popunjavanje propisanih putnih naloga o kretanju i potrošnji vozila te usvojiti Normative utroška i potrošnje goriva po svakom službenom vozilu.

6.2.3.1. Izdaci po ugovorima o djelu

U revidiranoj godini izdaci temeljem **ugovora o djelu** iznosili su 21.050 KM (neto), 24.755 KM (bruto). Prema dokumentaciji ugovori su sklapani za: sudjelovanje u projektima Općine (10.000 KM), stručnu pravnu pomoć i podršku (9.000 KM) i za nadzor (2.050 KM).

Sklopljeni su ugovori za: sudjelovanje u provedbi općinskih projekata vezano za kanalizacijsku i vodovodnu infrastrukturu, aktivnosti na rekonstrukciji prečistača i sudjelovanje u poslovima nadzora i praćenja provedbe projekta na tamponiranju poljskih puteva i kanala za navodnjavanje (1 ugovor 4.800 KM neto), te sudjelovanje u izradi programa razvoja Općine, sudjelovanje u pripremi i provedbi razvojnih projekata Općine i suradnja sa međunarodnim organizacijama (1 ugovor 5.200 KM neto). **Konstatirano je kako sklopljenim ugovorima nisu točno precizirani poslovi za koje se isti sklapaju već su predmeti ugovora uopćeno navedeni i isti spadaju u opise redovitih poslova Službi Općine koji su predviđeni Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Općine. Iz dostavljene dokumentacije nije vidljivo kako je**

ugovorena usluga izvršena niti se dostavljao odgovarajući dokaz o obavljenom poslu, kao temelj za isplatu ugovora o djelu.

Za obavljanje poslova stručne pravne pomoći i podrške u radu povjerenstva za javne nabave, pripremi prijedloga Pravilnika o internim procedurama u postupku javnih nabava kao i drugih konzultantskih usluga u cilju okončanja izrade ostalih normativnih akata Općine, sa istom osobom sklopljena su 3 ugovora u ukupnoj neto vrijednosti 9.000 KM. Pored navedenog imenovani je vršio obuku uposlenih za provođenje procedura javne nabave i pružao podršku pri izradi tenderske dokumentacije za javne nabave. Nije dokumentirano na koji način je izvršen odabir osobe za obavljanje poslova kao i na koji način je utvrđena visina ugovorene naknade kako bi se potvrdila opravdanost i visina iskazanog troška za navedene namjene. Imenovani je dostavljao izvješće o obavljenom poslu.

Na ugovore o djelu obračunati su i plaćeni pripadajući porezi i doprinosi, međutim nisu u svakom od navedenih slučajeva predložena izvješća ili drugi dokazi o obavljanim poslovima koji bi potvrdili da su angažirane osobe izvršile ugovorene poslove i koji bi bili temelj za isplatu naknade kao i potvrda opravdanosti iskazanog troška.

Ugovore o djelu sukladno zakonskim propisima, zaključivati jednokratno na određeno vrijeme sa točno definiranim poslovima koje treba uraditi, samo za poslove koji nisu definirani Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, te osigurati da se dostavljaju izvješća o izvršenom poslu, kao temelj za isplatu naknade.

6.2.4. Tekući transferi i drugi tekući rashodi

Tekući transferi iskazani su u iznosu od 1.812.988 KM, i u odnosu na plan ostvareni su manje za 287.512 KM (23%). U strukturi tekućih transfera na transfere drugim nivoima vlasti odnosi se 409.924 KM, transfere pojedincima 594.836 KM, transfere neprofitnim organizacijama 117.743 KM, subvencije javnim poduzećima 659.781 KM te na ostale tekuće rashode 30.704 KM.

Pregled planiranja i realizacije tekućih transfera prikazan je u tabeli kako slijedi:

R. br.	Naziv transfera	Odobrena sredstva za 2014.god.	Realizirano u 2014. god.	Realizirano u 2013. god.	(%)
1	2	3	4	5	6 (4/3)
1.	Transfer za dr. razine vl.	446.000 KM	409.924 KM	1.263.534 KM	92%
2.	Transfer pojedincima...	794.500 KM	594.836 KM	677.612 KM	75%
3.	Transfer neprof.organ.	125.000 KM	117.743 KM	151.983 KM	94%
4.	Subvenc. javnim poduzećima	700.000 KM	659.781 KM	654.042 KM	94%
	Drugi tekući rashodi	35.000 KM	30.704 KM	14.957 KM	88%
	UKUPNO	2.100.500 KM	1.812.988 KM	2.762.128 KM	86%

U okviru transfera drugim razinama vlasti na ostale transfere odnosi se iznos od 151.024 KM od čega su transferi za šport 112.468 KM, za kulturu 33.505 KM te za izbore 5.050 KM. Odlukom o izvršenju proračuna Općine za 2014. godinu definirano je da se sredstva za ove namjene raspoređuju temeljem zaključka općinskog načelnika prema prethodno utvrđenim kriterijima a sukladno raspoloživim sredstvima. Tijekom revizije nisu nam prezentirani kriteriji za raspodjelu transfera za kulturu i šport. Zbog navedenog ne može se potvrditi opravdanost trošenja sredstava tekućih transfera za kulturu i šport jer nije postupljeno sukladno Odluci o izvršenju proračuna Općine za 2014. godinu, kojom je definirana obveza donošenja kriterija i uvjeta da dodjelu istih.

Transferi pojedincima iskazani su u iznosu od 594.836 KM što je u odnosu na plan manje za 199.664 KM (25%). Isti se u najvećem dijelu odnose na sufinanciranje troškova prijevoza učenika osnovnih i srednjih škola u iznosu od 501.641 KM (314.270 KM za osnovne i 187.371 KM za srednje škole). Odlukom o izvršenju proračuna za ove namjene planirano je 600.000 KM ali ne i način realiziranja istih. Isplata se vršila temeljem zaključka načelnika o sufinanciranju troškova prijevoza učenika osnovnih i srednjih škola na području Općine u iznosu od 50% cijene karte za učenike osnovni škola i 40% cijene karte za učenike

srednjih škola. Ova obveza proistekla je iz odredbi Zakona o osnovnom školstvu Županije Zapadnohercegovačke, kojim je propisana obveza Općine za osiguranje sredstava za prijevoz učenika koji stanuju u naseljima udaljenim od škole najmanje 2 km. Obveza plaćanja prijevoza i za učenike srednjih škola (po izjavi odgovornih u Općini) nametnuta je zbog teškog materijalnog stanja ove Županije. Vlada Županije Zapadnohercegovačke je sa Općinom sklopila Ugovor o sufinanciranju prijevoza učenika srednjih škola u 2014. godini u iznosu od 200.173 KM. **Usluge prijevoza učenika tijekom 2014.godine u Općini vršila su dva autoprijevoznika sa kojima nisu zaključeni ugovori kojim bi se utvrdila međusobna prava i obveze sukladno Zakonu o obligacijskim odnosima.** Općina je samo temeljem ispostavljenih faktura od strane prijevoznika (ovjerenih od strane odgovornih u općini) vršila plaćanje usluga prijevoza učenika. **Općina nema organiziran linijski prijevoz a kako značajne iznose isplaćuje za troškove prijevoza u cilju transparentnosti trošenja javnih sredstava, smatramo kako je dobavljače za usluge prijevoza trebalo odabrati sukladno Zakonu o javnim nabavama i sa istim zaključiti ugovore o pružanju usluga prijevoza učenika. Općina je pokrenula postupak izbora dobavljača usluga prijevoza tijekom 2014.godine ali je isti poništen i do kraja 2014.godine dobavljač usluga prijevoza učenika nije bio odabran sukladno Zakonu o javnim nabavama u BiH.**

U okviru transfera pojedincima iskazana su i sredstva u iznosu od 56.194 KM koja su sukladno zamolbama upućenim preko Centra za socijalni rad a temeljem zaključaka načelnika kako je regulirano Odlukom o izvršenju proračuna Općine, isplaćivana kao jednokratna pomoć socijalno ugroženim stanovnicima Općine.

U okviru transfera pojedincima iskazana su i sredstva u iznosu od 30.000 KM, realizirana temeljem zaključaka općinskog načelnika i sukladno čl.15 Odluke o izvršenju proračuna za potpore studentima. Sredstva su raspoređena temeljem popisa redovitih studenata koji su ostvarili pravo na potporu nakon provedenog natječaja.

Transfer sredstava javnim poduzećima, definiran je člankom 19. Odluke o izvršenju proračuna. Sukladno istoj sredstva namijenjena javnim poduzećima, raspoređuju se temeljem zaključaka načelnika prema odobrenom proračunu i utvrđenim procedurama financiranja i raspoloživim sredstvima. Tijekom revizije nisu nam prezentirane navedene procedure. Za ove namjene utrošeno je 659.781 KM a sredstva su raspoređena temeljem zaključaka načelnika slijedećim korisnicima: JP Parkovi 205.333 KM, Studentski centar 10.000 KM, Radio Ljubuški 69.708 KM, Dječiji vrtić 149.396 KM, Crveni križ 39.793 KM Radio Herce-Bosna 14.500 KM. Provednom revizijom utvrdili smo kako proračunski korisnici dostavljaju izvješća o utrošku sredstava i ista se razmatraju i usvajaju na sjednicama Općinskog vijeća.

U cilju racionalnog i transparentnog upravljanja javnim sredstvima i poštivajući odredbe Odluke o izvršenju proračuna općine, usvojiti pravila i kriterije raspodjele transfera neprofitnim organizacijama kao i procedure financiranja javnih poduzeća i ustanova,

Provesti procedure javnih nabava za pružanje usluga za prijevoz učenika te zaključiti ugovore o pružanju usluga o prijevozu učenika sa odabranim dobavljačem, iz kojih će proizlaziti međusobna prava i obveze sukladno Zakonu o javnim nabavama i Zakonu o obligacijskim odnosima.

6.2.5. Kapitalni transferi i izdaci za financijsku imovinu

Kapitalni transferi realizirani su u iznosu od 1.615.000 KM što predstavlja izvršenje 95% od plana a u odnosu na prethodnu godinu više su iskazani za 925.871 KM ili 234%. Ovi transferi najvećim dijelom odnose se na kapitalne transfere mjesnim zajednicama (30 MZ) u iznosu od 519.464 KM, transfere neprofitnim organizacijama u iznosu od 145.901 KM i kapitalne transfere javnim poduzećima u iznosu od 949.635 KM.

Odlukom o izvršenju proračuna za 2014. godinu regulirano je izdvajanje za kapitalne izdatke MZ-a , po zaključku Općinskog načelnika temeljem zahtjeva Vijeća MZ-a a plasiranje sredstava za transfere javnim poduzećima regulirano je člankom 19. Odluke o izvršenju proračuna, prema odobrenom proračunu i zaključku načelnika , sukladno raspoloživim sredstvima i prema Programu kapitalnih investicija usvojenog od strane Općinskog vijeća. Usvojen je Pravilnik o Planu i dinamici primjene plana kapitalnih investicija općine Ljubuški za razdoblje 2013.-2017. godina sa prilogom Liste investicijskih projekata koji su razvrstani

u četiri skupine sa danom procjenom troškova za sve investicije iz petogodišnjeg razdoblja: cestovna infrastruktura (6.495.000 KM), vodovodna i kanalizacijska infrastruktura (7.387.000 KM), obrazovanje, kultura i šport (8.875.000 KM) i projekti iz drugih područja (6.461.000 KM). **Međutim dinamika realiziranja Plana kapitalnih investicija nije dana po godinama, tako da se teško može pratiti njegovo realiziranje niti su istim obuhvaćeni troškovi održavanja planiranih investicija.**

Temeljem prezentirane dokumentacije konstatirano je kako **nije sačinjen Plan i program kapitalnih investicija za 2014. godinu** a uvidom u narativni dio Izvješća o izvršenju proračuna za 2014. godinu konstatirali smo kako je isti dat uopćeno i iz njega nije vidljiva jasna veza sa stratejskim ciljevima pobrojanim u planu, svrha utroška pojedinih sredstava te eventualno odstupanje od dinamike Plana kapitalnih investicija.

Prijavom na javni natječaj za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša FBiH za realiziranje programa, projekata i sl. aktivnosti iz područja zaštite okoliša iz 2012. godine, Općina je pokrenula Projekat rekonstrukcije i dogradnje prečistača otpadnih voda uz pomoć sredstava GEF Trust Fonda Evropske komisije IPA i Međunarodne banke za obnovu i razvoj a sukladno Podugovoru o grantu potpisanim 2012. godine između FBiH koju predstavljaju Federalno ministarstvo financija, Federalno ministarstvo, poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva te Agencija za vodno područje Jadranskog mora Mostar i Općine. Projekat čija je procijenjena vrijednost iznosila 800.000 USA\$ počeo je sa realiziranjem 15.04.2014. godine, uz učešće Ministarstva gospodarstva Županije Zapadnohercegovačke temeljem sklopljenog Ugovora o sufinanciranju projekta sa Općinom u iznosu od 96.000 KM. Tijekom 2014. godine za ovaj projekat utrošeno je 753.627 KM. Sredstva za ovaj projekat izdvojena su na posebnom namjenskom računu a prijenos sredstava uređen je podugovornom o grantu. Ugovor za izgradnju prečistača potpisuju Općina, Ministarstvo i Agencija sa jedne strane i izvođač radova a plaćanje izvršenih radova vrši se po ispostavljenim mjesečnim situacijama koje moraju biti odobrene sukladno odredbama odjeljka 3.06 podugovora o grantu. Prema revidiranom i usvojenom dinamičkom planu datum završetka radova bio je 30.09.2014. godine a puštanje u pogon i probni period 28.02.2015. godine. Po našim saznanjima do završetka revizije prečistač nije bio pušten u pogon. Za uspostavljanje vodovodne mreže na teritoriju Općine utrošeno je 138.793 KM, na način da je Načelnik općine zaključkom odobravao plaćanje faktura dobavljačima za uspostavljanje vodovodne mreže za isporučeni materijal, dok je za uspostavljanje kanalizacijske mreže utrošeno 25.453 KM.

Nadzor nad utroškom istih vršila je jedinica za implementiranje projekta u Agenciji za vode FBiH, koja je periodična izvješća o utrošku prosljeđivala Svjetskoj banci. Uvidom u dokumentaciju konstatirali smo da je Općina u navedenim projektima vrši realizaciju kapitalna ulaganja, nadzor i izvještavanje, te obzirom da se radi o objektima lokalne infrastrukture, čije upravljanje, financiranje i poboljšavanje spada u nadležnosti iste sukladno Zakonu o načelima lokalne samouprave, pa je kao takve trebala knjigovodstveno evidentirati kao imovinu iste (na kontima investicija u tijeku), sve do okončanja Projekta, kada će se izvršiti primopredaja stalnih sredstava donošenjem odluke Općinskog vijeća.

Smatramo kako su kapitalna ulaganja u imovinu (uspostavljanje vodovodne i kanalizacione mreže i prečistač voda) u iznosu od 917.873 KM iskazana na poziciji kapitalnih transfera trebala biti evidentirana u knjigovodstvu Općine na poziciji stalne imovine (investicije u tijeku), sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH sve do okončanja investicije i do donošenja odluke od strane Općinskog vijeća o primopredaji iste.

Temeljem usvojenog petogodišnjeg Plana kapitalnih investicija, usvajati planove investicija na godišnjoj razini sa iskazanom dinamikom a istim obuhvatiti i troškove održavanja predložene investicije.

Kapitalna ulaganja u objekte lokalne infrastrukture, čije upravljanje, financiranje i poboljšavanje spada u nadležnosti Općine sukladno Zakonu o načelima lokalne samouprave, knjigovodstveno evidentirati na poziciji investicija u tijeku sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH do okončanja investicije i donošenje odluke od strane Općinskog vijeća o primopredaji iste.

7. Sudski sporovi

Prema podacima iz izvješća o radu općinskog pravobranitelja za 2014.godinu (koje do završetka naše revizije nije bilo na dnevnom redu i nije razmatrano na sjednici Općinskog vijeća), konstatirano je da se vodi 51 parnica u kojima je Općina tužena zbog nadoknade štete, dok je u 9 predmeta Općina bila tužitelj. Tijekom 2014. godine Općina je također bila tužitelj u jednom upravnom postupku ali je u 68 predmeta upravnog postupka ista bila tužena. Izvješćem je također konstatirano kako je Općina tijekom 2014. godine bila tražitelj u 172 ovršna predmeta.

Izvješće pravobranitelja koje smo dobili na uvid je nepotpuno jer u istom nisu navedeni financijski efekti predmeta u kojima je Općina tužena niti efekti predmeta u kojima je Općina tužitelj. Na temelju dostavljene dokumentacije konstatirano je kako Općina za dva izvršna sudska rješenja ima obvezu uplate duga u iznosu od **2.338.218 KM**, koji u računovodstvu Općine nije knjigovodstveno evidentiran kao obveza. Radi se o dugu prema tužitelju poduzeću „Nativa“doo Ljubuški u iznosu od 2.312.000 KM i poduzeću „Kerametal“ Ljubuški u iznosu od 19.000 KM.

Provedenom revizijom konstatirali smo kako Općina u cilju istinitog i točnog iskazivanja obveza i realnog planiranja njihovog izmirenja, nije proračunom planirala sredstva za potencijalne obveze koje mogu proisteći iz sudskih sporova niti je u svom knjigovodstvu evidentirala iste.

Osigurati knjigovodstveno evidentiranje na kontima izvanbilančne evidencije svih potencijalnih obveza i potraživanja koje bi mogle proisteći iz sudskih sporova koji se vode protiv i za račun Općine. Pratiti mogući ishod sudskih sporova i planirati sredstva u proračunu za osiguranje sredstava temeljem izvršnih sudskih rješenja i knjigovodstveni ih evidentirati na poziciji obveza. Vršiti objelodanjivanje istih u računovodstvenim zabilješkama i na pomoćnim obrascima sukladno Pravilniku o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.

8. Imovina, obveze i potraživanja

Na dan 31.12.2014. godine u Bilanci stanja Općine iskazana sadašnja vrijednost stalnih sredstava iznosila je 86.883.988 KM (nabavna vrijednost 91.005.972 KM, ispravka vrijednosti 4.121.984 KM), novčanih sredstava 164.848 KM, kratkoročnih potraživanja 2.006.403 KM, kratkoročnih plasmana 601.670 KM, kratkoročnih tekućih obveza 1.927.539 KM, obveza prema zaposlenicima 144.338 KM, obveza za kratkoročne kredite 45.000 KM, financijski odnosi sa drugim jedinicama 110.960 KM i kratkoročna razgraničenja 2.042.459 KM.

Kako Općina **nije usvojila Pravilnik o popisu imovine** kojim bi uredila procedure popisa, nedostatak istih imao je za posljedicu određene propuste. Iako je bila obvezna u Općini nisu izvršene predbilančne radnje u cilju usklađivanja pomoćne evidencije sa Glavnom knjigom jer se u Općini **ne vodi knjiga kapitalne imovine** kao jedna od obveznih pomoćnih knjiga, sukladno članku 7. Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH i članku 59. Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH. Obračun amortizacije u Općini vrši se elektronski, temeljem Odluke o nomenklaturi sredstava koja se amortiziraju po minimalnim stopama amortizacije.

Općina je izvršila popis imovine na dan 31.12.2014.godine. Formirano je Središnje povjerenstvo, Povjerenstvo za popis osnovnih sredstava i sitnog inventara, Povjerenstvo za popis novčanih sredstava, potraživanja i obveza i Povjerenstvo za popis zemljišta i ostale imovine koja se vodi u knjigovodstvu Općine.

Temeljem prezentirane dokumentacije konstatirano je kako Središnje povjerenstvo nakon izvršenog popisa **nije izradilo Elaborat o popisu**, urađeni su samo zapisnici Povjerenstva za popis osnovnih sredstava i sitnog inventara i Povjerenstva za popis novčanih sredstava, potraživanja i obveza. U zapisniku Povjerenstva za popis osnovnih sredstava i sitnog inventara **nije iskazana struktura stalnih sredstava, nisu iskazane vrijednosti istih, nije izvršeno usuglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, zbog čega nisu utvrđene ni iskazane razlike između knjigovodstvenog i stvarnog stanja.** Zapisnikom je konstatirano samo da je Povjerenstvo po izvršenom popisu utvrdilo stvarno stanje i dalo prijedlog za rashodovanje osnovnih sredstava knjigovodstvene vrijednosti 5.457 KM. Iako je bilo u obvezi Povjerenstvo nije predložilo načina rashodovanja sredstava predloženih za otpis. Isknjižavanje

sredstava predloženih za otpis urađeno je temeljem zapisnika povjerenstva a nije donesena ni Odluka o rashodovanju sredstava. Nije sačinjen zapisnik o izvršenom rashodovanju (uništenje, prodaja otpada, poklon) temeljem kojeg bi računovodstvo izvršilo isknjižavanje stalnih sredstava. Konstatirano je također kako je Općina sukladno Odluci o osnivanju vatrogasne postrojbe Općine Ljubuški a temeljem Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva, formirala odjel civilne protupožarne zaštite i time preuzela uz članove vatrogasnog društava i imovinu. Vatrogasna postrojba trenutno raspolaže sa 3 vozila koja su u uporabi i 5 neispravnih vozila, kao i dodatnu opremu za gašenje. **Preuzeta imovina bivšeg vatrogasnog društva nije izvršenim popisom (niti izvanrednim popisom) evidentirana i popisana niti je iskazana u knjigovodstvu Općine.**

Iz razgovora sa odgovornim osobama konstatirano je kako Općina nije riješila imovinsko pravne odnose po pitanju vlasništva ili prava raspolaganja nad većim dijelom imovine koja se vodi u poslovnim knjigama Općine, niti je izvršila procjenu fer vrijednosti iste.

U knjigovodstvu Općine na poziciji stalnih sredstava ne evidentiraju se kapitalna ulaganja u objekte lokalne komunalne infrastrukture koji prema Zakonu o načelima lokalne samouprave spadaju u nadležnosti Općine kojoj su dani na upravljanje, financiranje i unapređenje. Navedena kapitalna ulaganja (vodovod, prečistač i kanalizaciju u iznosu od najmanje 917.873 KM) u objekte infrastrukture u Općini evidentirana su na poziciji kapitalnih grantova iako su trebala biti sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH evidentirana u okviru stalnih sredstava sredstava kao investicije u tijeku, do završetka izgradnje i primopredaje.

U Bilanci stanja na dan 31.12.2014.godine kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 2.006.403 KM, a kratkoročni plasmani u iznosu od 601.670 KM. Potraživanja se odnose na naknade za dodijeljeno građevinsko zemljište u iznosu od 1.428.870 KM, komunalne naknade u iznosu od 422.049 KM, potraživanja za PDV u iznosu od 92.866 KM, potraživanja od javnih komunalnih poduzeća u iznosu od 56.947 KM te ostala potraživanja u iznosu od 4.212 KM. **Provedenom revizijom i uvidom u analitičke kartice iskazanih potraživanja konstatirano je kako u iznosu iskazanih potraživanja ima potraživanja iz ranijih perioda a koja su iskazana kao kratkoročna, za koje se ne može utvrditi iz kojeg su perioda jer u knjigovodstvu Općine nije iskazana ročnost istih, što nije sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH, Pravilniku o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH.**

U okviru kratkoročnih plasmana u iznosu od 601.052 KM, na poziciji sumnjivih i spornih potraživanja vode se potraživanja od „Hercegovačke banke“ (265.123 KM), „Famosa“ (20.000 KM za koja nema dokumentacije), „Tkaonice“ (20.000 KM nema dokumentacije), „Agroproma“ (15.000 KM), NG „Komercc“ (184.829 KM), te potraživanja za depozit na „Hercegovačkoj banci“ u iznosu od 96.618 KM.

Nakon provedenog popisa potraživanja, Zapisnik povjerenstva za popis potraživanja na dan 31.12.2014. godine nije sačinjen na način koji nedvojbeno potvrđuje da je izvršeno usklađivanje stanja potraživanja po popisu i stanja iskazanog u knjigovodstvu Općine. Zapisnikom su samo konstatirani iznosi potraživanja po pojedinim kontima iz bilance. Nije izvršen popis potraživanja po kupcima koji su imali salda na dan 31.12.2014. godine, nisu navedena zapažanja i dani prijedlozi poduzimanja aktivnosti u cilju naplate potraživanja, nije dana ročnost istih. Mišljenja smo da je Povjerenstvo trebalo u svom zapisniku posebno iskazati sumnjiva i sporna potraživanja, (potraživanja koja su nenaplativa, koja su zastarjela ili za koje ne postoji uredna dokumentacija), konstatirati realnost iskazanih iznosa i razloge neblagovremene naplate te dati prijedlog postupanja po istima.

U Bilanci stanja na dan 31.12.2014.godine ukupno iskazane obveze iznosile su 4.270.296 KM od čega su tekuće obveze 1.927.539 KM, obveze po kratkoročnim kreditima 45.000 KM, obveze prema djelatnicima 144.338 KM, dugoročne obveze 2.328.373 KM. Kako smo u prethodnim poglavljima naveli (kod izdataka za materijal i usluge) provedenom revizijom utvrdili smo da su u 2014.godini knjižene obveze nastale tijekom 2013.godine kao i da u 2014. godini nisu iskazani ukupni izdaci i obveze po neproknjiženim fakturama i izdaci i obveze prema uposlenim u iznosu od 281.399 KM, a koje su proknjižene i teretile proračun 2015. godine. **Imajući u vidu da je to na neki način praksa i da se i u prethodnoj godini vršilo evidentiranje na isti način, ne možemo potvrditi kako su obveze u financijskim izvješćima iskazane istinito i fer.**

Nakon provedenog popisa obveza, Zapisnik povjerenstva za popis obveza na dan 31.12.2014. godine nije sačinjen na način koji nedvojbeno potvrđuje da je izvršeno usklađivanje stanja obveza po popisu i

stanja iskazanog u knjigovodstvu Općine. Zapisnikom su samo konstatirani iznosi po pojedinim kontima iz bilance. Nije izvršen popis obveza po dobavljačima koji su imali salda na dan 31.12.2014. godine.

Nije nam prezentirana Odluka o usvajanju izvješća o popisu od strane općinskog načelnika. Ovakav način izrade Izvješća o popisu nije sukladan članku 18. Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH i članku 66.-69. Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

Zbog svega navedenog ne možemo potvrditi da je Općina sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH izvršila usklađivanje stanja stalnih sredstava, potraživanja i obveza iskazanih u računovodstvu sa stanjem utvrđenim popisom te ne možemo potvrditi iskazano stanje istih na dan 31.12.2014. godine.

Potrebno je osigurati provođenje popisa imovine, obveza i potraživanja, usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, izradu Izvješća o popisu imovine, obveza i potraživanja, donošenje odluke o usvajanju izvješća o popisu kao i o rashodovanju sredstava po izvršenom popisu u skladu sa odredbama članaka Zakona o računovodstvu i reviziji, Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH,

Poduzeti aktivnosti na utvrđivanju vrijednosti imovine koja je u vlasništvu Općine ili ima pravo raspolaganja nad istom te izvršiti procjenu fer vrijednosti iste, kako bi imovina bila istinito i fer iskazana u poslovnim knjigama.

Sukladno članku 12. Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH članku 61. Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH voditi pomoćnu knjigu kapitalne imovine kao jednu od obveznih pomoćnih knjiga.

Usvojiti Pravilnik o popisu imovine, sukladno Smjernicama za jačanje internih kontrola kod proračunskih korisnika u FBiH.

Vršiti redovito praćenje i naplatu potraživanja, svakodnevno pratiti dospelost istih i u knjigovodstvu voditi ročnost istih sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH, Pravilniku o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

9. Javne nabave

Revizijom postupka javnih nabava u Općini bile su obuhvaćene nabave koje su se provodile tijekom 2014.godine, sa ciljem utvrđivanja je li se kod izbora dobavljača za nabavku roba, radova i usluga postupalo sukladno procedurama definiranim Zakonom o javnim nabavama BiH. **Općina je usvojila Pravilnik o internim procedurama u postupku javnih nabava roba, usluga i radova Općine Ljubuški tek 22.05.2014.godine. Plan nabava za 2014. godinu donesen je također tek 22.05.2014.godine, iako je isti trebalo usvojiti uz plan proračuna jer plan nabava stalnih sredstava je sastavni dio Prijedloga financijskog plana i isti mora biti usklađen sa financijskim planom proračunskog korisnika kako je to propisano člankom 20. Zakona o proračunima u FBiH.** Načelnik je rješenjem formirao povjerenstvo za javne nabave.

Tijekom 2014. godine u Općini je provedeno 20 postupaka konkurentskim zahtjevom.

Izvršili smo uvid u slijedeće nabave roba, usluga i radova: radovi na saniranju lokalne ceste Miletina (93.393 KM), radovi na izgradnji septičke jame na vodopadu Kravica (23.453 KM), nabavka armature, fazonskih komada i spojnih elemenata za dio vodovoda Cerno (43.156 KM), saniranje lokalnih cesta ojačanjem dotrajalih kolnika na području općine (92.451 KM), izgradnja gornjeg sloja kolničke asfaltne konstrukcije -asfaltiranje lokalnih i gradskih cesta (91.403 KM), saniranje lokalnih cesta na području općine nastalih prirodnom nesrećom (69.958 KM 10.10.14.god.), krpanje rupa sa sudjelovanjem mještana u pripremnim radnjama(84.692 KM), te izrada završnih asfaltnih radova saniranja lokalnih cesta na području općine Ljubuški (92.057 KM).

Provedenom revizijom dokumentacije vezane za navedene nabavke konstatirano je da su nabavke pokretane temeljem Odluka općinskog načelnika o pokretanju postupka; povjerenstvo za nabavke (imenovano od strane načelnika sukladno članku 7. Zakona o javnim nabavkama) izvršilo je verificiranje i rangiranje prispjelih ponuda a na temelju prijedloga istog Načelnik je donosio odluke za sklapanje ugovora sa najpovoljnijim ponuđačima. Međutim revizijom dokumentacije vezane za postupke nabave radova

saniranja lokalnih cesta u gradu i općini konstatirali smo da u Općini nisu postupali sukladno članku 6. točka 8. Zakona o javnim nabavama BiH, kojim nije dozvoljeno dijeljenje predmeta ugovora s namjerom izbjegavanja primjene nabavnih postupaka utvrđenih ovim Zakonom. U prilog ovoj tvrdnji je gore navedeni popis izvršenih nabava koje su revidirane a koje se u najvećem dijelu odnose na saniranje lokalnih cesta, ojačavanjem dotrajalih kolnika na području Općine (konkurentski 92.451 KM sa pdv-om potpisan ugovor 23.12.2014. godine), izgradnja gornjeg sloja kolničke asvaltne konstrukcije -asvaltiranje lokalnih i gradskih cesta (konkurentski 91.403 KM potpisan ugovor 23.12.2014. godine), krpanje rupa sa sudjelovanjem mještana u pripremnim radnjama(konkurentski 84.692 KM potpisan ugovor 30.12.2014. godine), izrada završnih asvaltnih radova saniranja lokalnih cesta na području općine Ljubuški (konkurentski 92.057 KM potpisan ugovor 30.12.2014. godine).

Također za nabave usluga prijevoza učenika nisu proveli proceduru izbora najpovoljnijeg ponuđača za prijevoz učenika, što je bila obveza sukladno Zakonu o javnim nabavama, a posebno imajući u vidu da Općina nema organiziran linijski gradski prijevoz.

Sukladno članku 40. Zakona o javnim nabavama BiH, u Općini nakon provedenih nabavki nisu obavijest o izboru dobavljača objavljivali u „Sl.glasniku BiH“, niti su sukladno članku 41. navedenog Zakona, dostavljali izvješće Agenciji za javne nabave o provedenim postupcima.

Na temelju navedenoga ne može se potvrditi da je prilikom provođenja postupaka javnih nabava u cijelosti postupano sukladno procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavama BiH.

Plan javnih nabava stalnih sredstava donositi i usvajati istovremeno sa usvajanjem proračuna Općine sukladno Zakonu o proračunima u FBiH.

Kod provođenja nabava postupati sukladno odredbama članka 15, točke 6. novog Zakona o javnim nabavama BiH, kojim nije dozvoljeno dijeljenje predmeta ugovora s namjerom izbjegavanja primjene nabavnih postupaka utvrđenih ovim zakonom, te članka 75. koji nalaže objavljivanje obavijesti o izboru dobavljača u Službenom glasniku i dostavljanje izvješća o provedenim postupcima nabava Agenciji za javne nabave.

10. Komentar

U ostavljenom roku, Općina Ljubuški očitovala se na Nacrt izvješća o reviziji finansijskih izvješća za 2014. godinu Općine Ljubuški, dopisom br. 02-14-113-1/15 od 26.lipnja 2015. godine, u kojem je dan komentar na temelj za izražavanje mišljenja i na ostalo iz Nacrta Izvješća. Nakon razmatranja dostavljenog komentara, primjedbe za koje smo smatrali opravdanim su prihvaćene i inkorporirane u tekst konačnog Izvješća. Ovo Izvješće predstavlja konačno Izvješće o reviziji finansijskih izvješća Općine Ljubuški za 2014.godinu.

Rukovoditelj
Sektora za finansijsku reviziju:

Dunja Logo,dipl.oec

Vođa tima:
Dubravka S. Barbarić,dipl. oec.

Član tima:
Mujesira Cocalić,dipl.oec

III. REZIME DANIH PREPORUKA

Izvršenom revizijom poslovanja Općine Ljubuški za 2014. godinu konstatirali smo određeni broj propusta, nepravilnosti i zakonskih neusuglašenosti a u cilju otklanjanja istih dali smo sljedeće preporuke:

- 1. Sukladno članku 62 .Zakona o proračunima u FBiH usvojiti Pravilnik o internim kontrolama i internim kontrolnim postupcima, kako bi se osiguralo korištenje resursa da u skladu sa postavljenim ciljevima, istim definirati i procijeniti nivo rizika poslovanja i utvrditi mjere za sprečavanje nastajanja neželjenih dešavanja.*
- 2. Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji u Općini Ljubuški a sukladno Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH sistematizirati radno mjesto internog revizora i internu reviziju formirati sukladno Zakonu o internoj reviziji.*
- 3. Uspostaviti funkcionalan sustav internih kontrola donošenjem nedostajućih internih akata sukladno Smjernicama za uspostavljanje interne kontrole u javnom sektoru u cilju efikasnog obavljanja poslova, smanjenja rizika od namjernih ili nenamjernih pogrešaka, dosljedne primjene zakona i ostalih propisa. Poboljšati vršenje nadzora nad djelovanjem postojećeg sustava kontrola u cilju njegovog unapređenja.*
- 4. Sukladno članku 9. Zakona o proračunima u FBiH, a na temelju makroekonomskih projekcija i prognoze proračunskih sredstava i izdataka za naredne tri godine, izraditi Dokument okvirnog proračuna, te sukladno čl.15. Zakona o proračunima izraditi proračunski kalendar i istim utvrditi rokove za pripremu procesa donošenja i usvajanja proračuna.*
- 5. Uz periodična izvješća koja se dostavljaju županijskom ministarstvu financija, sukladno člancima 33.do 41.Pravilnika o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH, dostavljati i tekstualno izvješće sa pojašnjenjima i osvrtom na eventualna odstupanja u realiziranju prihoda i rashoda.*
- 6. Otvoriti namjenske račune za prikupljanje sredstava temeljem naknada za dodijeljeno neizgrađeno građevno zemljište, za uređenje i korištenje građevnog zemljišta te naknada za prirodnu pogodnost -rentu, koja se koriste za troškove naknade ranijim vlasnicima, troškove uređenja zemljišta, troškove izrade prostorno -planske dokumentacije sukladno Zakonu o građevinskom zemljištu, načinu planiranja, prikupljanja, evidentiranja i raspolaganja sredstvima sa posebnih namjenskih transakcijskih računa otvorenih kao podračun za namjenska sredstva,*
- 7. Otvoriti namjenski račun za prikupljanje prihoda od naknada za uporabu cesta za vozila pravni subjekata i fizičkih osoba , koja su namjenska i troše se isključivo za održavanje cesta kako je to regulirano važećim zakonskim propisima,*
- 8. Usvojiti Pravilnik o evidentiranju, prikupljanju i naplati neporeznih prihoda i istim definirati način evidentiranja, prikupljanja i naplata neporeznih prihoda, pravni temelj obračunavanja neporeznih prihoda.*
- 9. Usvojiti Pravilnik o evidentiranju, prikupljanju i naplati neporeznih prihoda i istim definirati način evidentiranja, prikupljanja i naplata neporeznih prihoda, pravni temelj obračunavanja neporeznih prihoda.*
- 10. Rashode i izdatke stvarati i odobravati sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Odluci o izvršavanju proračuna Općine do visine utvrđene u posebnom dijelu proračuna Općine.*
- 11. Poduzeti aktivnosti na usklađivanju internog akta temeljem kojeg se vrši obračun i isplata plaća i naknada u svim segmentima sa Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti u FBiH i Uredbom o naknadama koje nemaju karakter plaće.*
- 12. Osigurati evidentiranje rashoda u periodu u kojem je obveza za plaćanje nastala, sukladno članku 16. Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH i članku 35. Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH.*

13. *Osigurati da cjelokupna dokumentacija vezano za održavanje cesta u cijelosti, u svim elementima nedvojbeno potvrđuje cjelovit poslovni događaj radi pravilnog iskazivanja rashoda i kratkoročnih obveza sukladno Uredbi o računovodstvu i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH.*
14. *Uspostaviti pisane interne procedure vezano za troškove reprezentacije sukladno Smjernicama za uspostavu i jačanje interne kontrole kod proračunskih korisnika, te internim aktom detaljnije urediti način korištenja sredstava reprezentacije, sa listom ovlaštenih osoba koja ih mogu koristiti i utvrditi limite korištenja sredstava za svaku ovlaštenu osobu pojedinačno.*
15. *Kontrolu i ovjeru nastalih troškova reprezentacije vršiti uz prethodno sačinjavanje detaljnog obrazloženja o povodu nastanka troška. Sredstva reprezentacije koristiti isključivo za potrebe obavljanja redovitih poslova i zadataka.*
16. *Knjigovodstveno evidentiranje nabavke materijala za rad interne čajne kuhinje vršiti sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH i Uredbom o računovodstvu proračuna u FBiH.*
17. *Uspostaviti potpune i vjerodostojne knjigovodstvene evidencije službenih vozila koja se koriste u Općini kao i evidencije o korištenju službena vozila, vršiti popunjavanje propisanih putnih naloga o kretanju i potrošnji vozila te usvojiti Normative utroška i potrošnje goriva po svakom službenom vozilu.*
18. *Ugovore o djelu sukladno zakonskim propisima, zaključivati jednokratno na određeno vrijeme sa točno definiranim poslovima koje treba uraditi, samo za poslove koji nisu definirani Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, te osigurati da se dostavljaju izvješća o izvršenom poslu, kao temelj za isplatu naknade.*
19. *U cilju racionalnog i transparentnog upravljanja javnim sredstvima i poštujući odredbe Odluke o izvršenju proračuna općine, usvojiti pravila i kriterije raspodjele transfera neprofitnim organizacijama kao i procedure financiranja javnih poduzeća i ustanova.*
20. *Provesti procedure javnih nabava za pružanje usluga za prijevoz učenika te zaključiti ugovore o pružanju usluga o prijevozu učenika sa odabranim dobavljačem, iz kojih će proizlaziti međusobna prava i obveze sukladno Zakonu o javnim nabavama i Zakonu o obligacijskim odnosima.*
21. *Temeljem usvojenog petogodišnjeg Plana kapitalnih investicija, usvajati planove investicija na godišnjoj razini sa iskazanom dinamikom a istim obuhvatiti i troškove održavanja predložene investicije.*
22. *Kapitalna ulaganja u objekte lokalne infrastrukture, čije upravljanje, financiranje i poboljšavanje spada u nadležnosti Općine sukladno Zakonu o načelima lokalne samouprave, knjigovodstveno evidentirati na poziciji investicija u tijeku sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH do okončanja investicije i donošenje odluke od strane Općinskog vijeća o primopredaji iste*
23. *Osigurati knjigovodstveno evidentiranje na kontima izvanbilančne evidencije svih potencijalnih obveza i potraživanja koje bi mogle proisteći iz sudskih sporova koji se vode protiv i za račun Općine. Pratiti mogući ishod sudskih sporova i planirati sredstva u proračunu za osiguranje sredstava temeljem izvršnih sudskih rješenja i knjigovodstveni ih evidentirati na poziciji obveza. Vršiti objelodanjivanje istih u računovodstvenim zabilješkama i na pomoćnim obrascima sukladno Pravilniku o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.*
24. *Potrebno je osigurati provođenje popisa imovine, obveza i potraživanja, usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, izradu Izvješća o popisu imovine, obveza i potraživanja, donošenje odluke o usvajanju izvješća o popisu kao i o rashodovanju sredstava po izvršenom popisu u skladu sa odredbama članaka Zakona o računovodstvu i reviziji, Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH.*

- 25. Poduzeti aktivnosti na utvrđivanju vrijednosti imovine koja je u vlasništvu Općine ili ima pravo raspolaganja nad istom te izvršiti procjenu fer vrijednosti iste, kako bi imovina bila istinito i fer iskazana u poslovnim knjigama.*
- 26. Sukladno članku 12. Uredbe o računovodstvu proračuna u FBiH članku 61. Pravilnika o knjigovodstvu proračuna u FBiH voditi pomoćnu knjigu kapitalne imovine kao jednu od obveznih pomoćnih knjiga.*
- 27. Usvojiti Pravilnik o popisu imovine, sukladno Smjernicama za jačanje internih kontrola kod proračunskih korisnika u FBiH.*
- 28. Vršiti redovito praćenje i naplatu potraživanja , svakodnevno pratiti dospelost istih i u knjigovodstvu voditi ročnost istih sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH, Pravilniku o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH.*
- 29. Kod provođenja nabava postupati sukladno odredbama članka 15. točke 6. novog Zakona o javnim nabavama BiH, kojim nije dozvoljeno dijeljenje predmeta ugovora s namjerom izbjegavanja primjene nabavnih postupaka utvrđenih ovim zakonom, te članka 75. koji nalaže objavljivanje obavijesti o izboru dobavljača u „Službenom glasniku“ i dostavljanje izvješća o provedenim postupcima nabavki Agenciji za javne nabave.*
- 30. Plan javnih nabava stalnih sredstava donositi i usvajati istovremeno sa usvajanjem proračuna Općine sukladno Zakonu o proračunima u FBiH.*

IV. PRILOG FINACIJSKA IZVJEŠĆA

1. BILANCA STANJA NA DAN 31.12.2014. GODINE

Bilanca stanja na dan 31.12.2014. godine			
Naziv institucije: OPĆINA LJUBUŠKI			
Opis	31.12.2013.g.	31.12.2014.g.	Procenat (3/2)
1	2	3	4
I AKTIVA			
A) Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe (1+...+8)	2.838.196	2.772.921	97,7
1. Gotovina i plemeniti metali	368.984	164.848	44,7
2. Vrijednosni papiri			
3. Kratkoročna potraživanja	1.867.542	2.006.403	
4. Kratkoročni plasmani	601.670	601.670	100
5. Financijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama			
6. Zalihe materijala i robe			
7. Zalihe sitnog inventara			
8. Kratkoročna razgraničenja			
B) Stalna sredstva (11+14+17+18)	87.523.298	86.883.988	99,3
9. Stalna sredstva	91.400.672	91.005.972	99,6
10. Ispravka vrijednosti	-3.877.374	-4.121.984	106,3
11. Neotpisana vrijednost stalnih sredstava (9-10)	87.523.298	86.883.988	99,3
12. Dugoročni plasmani			
13. Ispravka vrijednosti dugoročnih plasmana			
14. Neotpisana vrijednost dugoročnih plasmana (12-13)			
15. Vrijednosni papiri			
16. Ispravka vrijednosti vrijednosnih papira			
17. Neotpisana vrijednost vrijednosnih papira (15-16)			
18. Dugoročna razgraničenja			
UKUPNO AKTIVA (A+B):	90.361.495	89.656.909	99,2
II PASIVA			
C) Kratkoročne obaveze i razgraničenja (19+...+24)	4.339.703	4.270.296	98,4
19. Kratkoročne tekuće obaveze	1.997.898	1.927.539	96,5
20. Obaveze po osnovu vrijednosnih papira			
21. Kratkoročni krediti i zajmovi			
22. Obaveze prema zaposlenicima	156.036	144.338	92,5
23. Financijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama	64.937	110.960	170,9
24. Kratkoročna razgraničenja	2.120.832	2.042.459	96,3
D) Dugoročne obaveze i razgraničenja (25+26+27)	3.034.535	2.382.373	78,5
25. Dugoročni krediti i zajmovi	3.034.535	2.382.373	78,5
26. Ostale dugoročne obaveze			
27. Dugoročna razgraničenja			
E) Izvori stalnih sredstava (28+29+30+31-32)	82.987.256	83.004.239	100,0
28. Izvori stalnih sredstava	89.670.822	84.984.943	94,8
29. Ostali izvori sredstava			
30. Izvori sredstava rezervi			
31. Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima			
32. Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima	6.683.566	1.980.704	29,6
UKUPNO PASIVA:	90.361.495	89.656.909	99,2

Rukovodstvo je Bilancu stanja na dan 31.12.2014. godine odobrilo 28.02.2015. godine.

**Načelnik
Nevenko Barbarić**

2. GODIŠNJE IZVJEŠĆE O IZVRŠENJU PRORAČUNA OPĆINE LJUBUŠKI ZA 2014. GODINU

Godišnje izvješće o izvršenju Proračuna za 2014. godinu				
Naziv institucije: OPĆINA LJUBUŠKI				
Opis	Planirano	Ostvareno	Odstupanje	Procenat

		u prethodnoj godini	u tekućoj godini	(4-2)	4/2x100	
1	2	3	4	5	6	
I. PRIHODI I PRIMICI		8.740.000	7.827.745	7.777.907	-962.093	89,0
A.PRIHODI OD POREZA (1+2+3+4+5+6+7+8)		4.198.100	3.958.303	4.105.535	-92.565	97,8
1. Porez na dobit pojedinca i poduzeća	2.200	2.792	791	-1.409	36,0	
Porezi na dobit pojedinaca (zaostale uplate)	2.200	2.792	791	-1.409	36,0	
Porezi na dobit poduzeća						
Porez na dobit banaka i drugih finansijskih org. I druš.za osig. i reosiguranje imovine i osoba, pravnih subjekata iz oblasti elektroprivrede pošte i telekomunikacija i pravnih subjekata iz oblasti igara na sreću i ostalih poduzeća						
2. Doprinosi za socijalnu zaštitu						
3. Porezi na plaću i radnu snagu	120.000	19.448	119.285	-715	99,4	
4. Porez na imovinu	486.000	584.945	369.535	-116.465	76,0	
5. Domaći porezi na dobra i usluge (zaostale obveze na osnovu poreza na promet dobara i usluga)	2.500	6.863	2.478	-22	99,1	
Porezi na prodaju dobara i usluga, ukupni promet ili dodanu vrijednost	1.300	297	1.356	56	104,3	
Porezi na promet posebnih usluga	1.200	6.550	1.122	-78	93,5	
Porezi na uporabu dobara ili na dozvole za korištenje dobara ili za izvođenje aktivnosti						
Ostali porezi na promet proizvoda i usluga (zaostale obaveze)						
6. Porez na dohodak	1.397.000	1.202.022	1.409.239	12.239	100,9	
7. Prihodi od indirektnih poreza	2.130.000	2.077.709	2.148.187	18.187	100,9	
8. Ostali porezi	60.400	64.524	56.020	-4.380	92,7	
B.NEPOREZNI PRIHODI (9+10+11)		2.066.700	1.501.475	1.802.447	-264.253	87,2
9. Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	188.500	131.619	120.253	-68.247	63,8	
Prihodi od nefinansijskih javnih poduzeća i finansijskih javnih institucija	188.000	131.055	120.009	-67.991	63,8	
Ostali prihodi od imovine	500	525	244	-256	48,8	
Kamate i dividende primljene od pozajmica i učešća u kapitalu						
Naknade primljene od pozajmica i učešća u kapitalu						
Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika						
Prihodi od privatizacije						
Prihodi po osnovu premije i provizije za izdatu garanciju						
10. Naknade, takse i prihodi od pružanja javnih usluga	1.872.100	1.358.161	1.654.345	-217.755	88,4	
Administrativne takse	151.500	108.150	142.062	-9.438	93,8	
Sudske takse						
Komunalne naknade i takse	430.000	324.351	379.434	-50.566	88,2	
Ostale proračunskenaaknade i takse	930.000	602.166	795.663	-134.337	85,6	
Naknade i takse po federalnim zakonima i drugim propisima	324.500	294.143	304.190	-20.310	93,7	
Prihodi od pružanja javnih usluga (prihodi od vlastitih djelatnosti korisnika proračuna i vlastiti prihodi)	23.700	29.329	19.552	-4.148	82,5	
Neplanirane uplate -prihodi	12.400	22	13.444	1.044	108,4	
11. Novčane kazne (neporeske prirode)	6.100	11.695	27.849	21.749	456,5	
C. KAPITALNI PRIMICI (12)		730.000	879.807	483.328	-246.672	66,2
12. Kapitalni primici od prodaje stalnih sredstava	730.000	879.807	483.328	-246.672	66,2	
Primici od prodaje stalnih sredstava	730.000	879.807	483.328	-246.672	66,2	
Primici od prodaje federalnih robnih rezervi						
Ostali kapitalni primici						
D.TRANSFERI I DONACIJE (13+14+15+16+17)		1.745.200	1.488.160	1.386.597	-358.603	79,5
13. Primljeni tekući transferi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	100.000			-100.000	0,0	
Primljeni tekući transferi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	100.000			-100.000	0,0	
14. Primljeni tekući transferi od ostalih razina vlasti	1.630.000	1.453.212	1.356.105	-273.895	83,2	
Primljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti	1.630.000	1.453.212	1.356.105	-273.895	83,2	
15. Donacije	15.000	34.948	30.375	15.375	202,5	
Donacije	15.000	34.948	30.375	15.375	202,5	
16. Prihodi po osnovu zaostalih obveza	200	0	117	-83	58,5	
17. Primljeni kapitalni transferi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija						
Primljeni kapitalni transferi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija						
Primljeni kapitalni od ostalih razina vlasti						

	Primljeni kapitalni transferi od nevladinih izvora					
	E. PRIMLJENE OTPLATE DANIH ZAJMOVA I POVRATA UČEŠĆA U KAPITALU (18)					
18.	Primici od financijske imovine					
	Primljene otplate od pozajmljivanja drugim razinama vlade					
	Primljene otplate od pozajmljivanja pojedincima i neprofitnim organizacijama					
	Primljene otplate od pozajmljivanja javnim poduzećima					
	Povrat od učešća u dionicama javnih poduzeća					
	Povrat od učešća u dionicama privatnih poduzeća i u zajedničkim ulaganjima					
	Primljene otplate od ostalih vidova domaćeg pozajmljivanja					
	Primljene otplate od pozajmljivanja u inozemstvo					
	PRIHODI I PRIMICI (A+B+C+D+E)					
	II. RASHODI PO EKONOMSKIM KATEGORIJAMA	8.440.000	8.793.605	7.773.773	-666.227	92,1
	F. TEKUĆI RASHODI (1+2+3+4+5)	5.883.000	7.272.429	5.414.282	-468.718	92,0
1.	Plaće i naknade troškova zaposlenih	2.043.000	2.105.169	1.901.420	-141.580	93,1
	Bruto plaće i naknade	1.655.000	1.740.595	1.570.373	-84.627	94,9
	Naknade troškova zaposlenih i skupštinskih zastupnika	388.000	364.574	331.047	-56.953	85,3
2.	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	174.000	183.918	165.435	-8.565	95,1
3.	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	1.422.500	2.043.500	1.394.640	-27.860	98,0
	Putni troškovi	25.000	19.544	21.880	-3.120	87,5
	Izdaci za energiju	490.000	392.664	408.766	-81.234	83,4
	Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge	400.500	452.661	451.848	51.348	112,8
	Nabavka materijala i sitnog inventara	45.000	93.966	72.567	27.567	161,3
	Izdaci za usluge prevoza i goriva	30.000	36.511	27.796	-2.204	92,7
	Unajmljivanje imovine, opreme i nematerijalne imovine	0	0	0	0	
	Izdaci za tekuće održavanje	130.500	664.889	131.488	988	100,8
	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa	9.000	8.073	8.287	-713	92,1
	Ugovorene i druge posebne usluge	292.500	375.192	272.008	-20.492	93,0
4.	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	2.100.500	2.762.128	1.812.988	-287.512	86,3
	Tekući transferi drugim razinama vlasti	446.000	1.263.534	409.924	-36.076	91,9
	Tekući transferi pojedincima	794.500	677.612	594.836	-199.664	74,9
	Tekući transferi neprofitnim organizacijama	125.000	151.983	117.743	-7.257	94,2
	Subvencije javnim poduzećima	700.000	654.042	659.781	-40.219	94,3
	Subvencije privatnim poduzećima i poduzetnicima					
	Subvencije financijskim institucijama					
	Tekući transferi u inozemstvo					
	Drugi tekući rashodi	35.000	14.957	30.704	-4.296	87,7
5.	Izdaci za kamate	143.000	177.714	139.799	-3.201	97,8
	Kamate na pozajmice primljene kroz Državu					
	Izdaci za inozemne kamate					
	Kamate na domaća pozajmljivanja	143.000	177.714	139.799	-3.201	97,8
	Izdaci za kamate vezane za dug po izdanim garancijama					
	G. KAPITALNI IZDACI (6+7)	1.857.000	872.194	1.707.329	-149.671	91,9
6.	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	165.000	183.065	92.329	-72.671	56,0
	Nabavka šuma, zemljišta i višegodišnjih zasada					
	Nabavka građevina	80.000	0	30.979	-49.021	38,7
	Nabavka opreme	20.000	19.228	12.655	-7.345	63,3
	Nabavka ostalih stalnih sredstava					
	Nabavka stalnih sredstava u obliku prava	50.000	78.560	37.394	-12.606	74,8
	Rekonstrukcija i investicijsko održavanje	15.000	0	11.301	-3.699	75,3
7.	Kapitalni transferi	1.692.000	689.129	1.615.000	-77.000	95,4
	Kapitalni transferi drugim razinama vlasti	520.000	336.450	519.464	-536	99,9
	Kapitalni transferi pojedincima	0	0	0	0	
	Kapitalni transferi neprofitnim organizacijama	190.000	121.425	145.901	-44.099	76,8
	Kapitalni transferi javnim poduzećima	982.000	231.254	949.635	-32.365	96,7
	Kapitalni transferi privatnim pred. i poduzetnicima					
	Kapitalni transferi financijskim institucijama					
	Kapitalni transferi u inozemstvo					
	H. OSTALE ISPLATE (8)					
8.	Izdaci za financijsku imovinu					
	Pozajmljivanje drugim razinama vlasti					
	Pozajmljivanja pojedincima i neprofitnim organizacijama i privatnim poduzećima					
	Pozajmljivanje javnim poduzećima					
	Izdaci za kupovinu dionica javnih poduzeća					
	Izdaci za kupovinu dionica privatnih poduzeća i učešće u					

	zajedničkim ulaganjima					
	Ostala domaća pozajmljivanja					
	Pozajmljivanja u inozemstvo					
9.	Tekuća rezerva	40.000	0	0	0	
	RASHODI PO EKONOMSKIM KATEGORIJAMA (F+G+H)					
	VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA (SUFICIT) (I-II)			4.134	4.134	
	VIŠAK RASHODA NAD PRIHODIMA (DEFICIT) (II-I)		965.860	76.885	76.885	
	Višak rashoda pokriva se:					
	a) iz kredita					
	b) iz viška prihoda prošlih godina					
	c) ostalo					
	I. PRIMLJENI KREDITI I ZAJMOVI (10+11)					
10.	Primici od dugoročnog zaduživanja					
	Zajmovi primljeni kroz Državu					
	Primici od inostranog zaduživanja					
	Primici od domaćeg zaduživanja					
11.	Primici od kratkoročnog zaduživanja					
	Zajmovi primljeni kroz Državu					
	Primici od inostranog zaduživanja					
	Primici od domaćeg zaduživanja					
	J. OTPLATE PRIMLJENIH ZAJMOVA I KREDITA	660.000	648.982	652.162	-7.838	98,8
12.	Izdaci za otplate dugova	660.000	648.982	652.162	-7.838	98,8
	Otplate dugova primljenih kroz Državu					
	Spoljne otplate					
	Otplate domaćeg pozajmljivanja	660.000	648.982	652.162	-7.838	98,8
	Otplate unutarnjeg duga					
	Otplate duga po izdatim garancijama					
	III.FINANCIRANJE (I - J)	-660.000	-648.982	-652.162	7.838	98,8

Rukovodstvo je Godišnje izvješće o izvršenju proračuna za 2014. godinu odobrilo dana 28.02.2015.godine

Načelnik
Nevenko Barbarić